

Urząd Gminy i Miasta Susz

Urząd Gminy i Miasta w Suszu

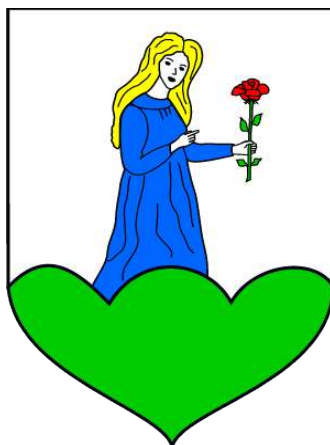
ul. J. Wybickiego 6

14-240 Susz

Tel. (+48 - 55) 2786015

Faks (+48 - 55) 2786222

e-mail: susz@susz.pl

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY I MIASTA SUSZ

Czerwiec 2004

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY I MIASTA SUSZ

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Susz złożony jest z wyselekcjonowanych i najważniejszych projektów, których realizacja doprowadzić ma do zdecydowanego rozwoju Gminy. Realizacja wszystkich projektów jednocześnie byłaby nie tylko niemożliwa, ale również niewskazana. W związku z tym obszar realizacji Programu Rozwoju Lokalnego podzielono na 2 etapy. Pierwsza grupa projektów składa się z tych, których realizację zaplanowano na lata 2004-2006. Druga grupa złożona jest z działań, które stanowią logiczną konsekwencję bądź też ich uruchomienie nie jest możliwe bez wykonania przedsięwzięć z pierwszej grupy i zaplanowana jest na lata 2007 - 2013. Nie należy również zapominać o finansowych uwarunkowaniach podjęcia działań.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Przedmiotem prowadzonych analiz jest Gmina miejsko - wiejska Susz.

Opracowanie ma charakter poznawczy i służy możliwie szerokiemu i kompleksowemu rozpoznaniu obecnego stanu rozwoju, wyodrębnieniu uwarunkowań sprzyjających rozwojowi, bądź ten rozwój ograniczających. Część diagnostyczna obejmuje różne sfery życia społeczno - gospodarczego istotne z punktu widzenia rozwoju Gminy. Część zadaniowa zawiera wykaz projektów mogących przyczynić się do poprawy życia mieszkańców i podzielona jest na: projekty realizowane w latach 2004 - 2006 oraz projekty realizowane w latach 2007 - 2013. Ten etap opracowywania został poddany bardzo szerokim konsultacjom społecznym - powstał komitet rozwoju, składający się z osób reprezentujących środowiska mające największy wpływ na rozwój gminy oraz uznawane za autorytety w swym otoczeniu. Konsultacje realizowane były poprzez kilka spotkań członków komitetu rozwoju na szczeblu gminnym. Ponadto zebrano liczne uwagi, wnioski i sugestie ze strony społeczności lokalnej.

Zaproponowane zadania inwestycyjne są, więc wyrazem aspiracji lokalnych środowisk, popartym kompleksową analizą możliwości realizacji tych propozycji.

W trakcie opracowywania „Planu” korzystano z danych Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Iławie, Urzędu Miasta i Gminy w Suszu, Powiatowego Urzędu Pracy w Iławie, innych instytucji działających na terenie gminy oraz z materiałów zawartych w „Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Susz”.

Opracowując „Planu” dołożono wszelkich starań, by wykorzystane dane statystyczne oraz inne informacje, będące podstawą do analizy rozwoju gminy, były możliwie najbardziej aktualne.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA TERENIE GMINY I MIASTA SUSZ

1. POŁOŻENIE I OBSZAR

1. Gmina Susz położona jest w północno-zachodniej części powiatu iławskiego i graniczy z niżej wymienionymi gminami:

- powiat Sztum - gmina St. Dzierzgoń
- powiat Kwidzyn - gmina Prabuty
- powiat Iława - gmina Kisielice
 - gmina Iława
 - gmina Zalewo

Przez teren Gminy i Miasta przebiegają:

a)Linia kolejowa 2-torowa z kierunku Warszawa-Gdynia – o długości 14 km

b)Drogi z kierunków:

-Iława - Susz - Dzierzgoń - Malbork (Elbląg),

-Iława - Susz - Prabuty - Sztum,

-Iława - Susz - Prabuty - Kwidzyn,

-Iława - Susz - Kisielice - Grudziądz,

Odległość od głównych miast wynosi:

-stolica województwa - Olsztyn - 100 km

-stolica powiatu - Iława - 22 km

-miasto - Kwidzyn - 31 km

-miasto - Malbork - 50 km

-miasto -Gdańsk-100 km

-miasto -Elbląg-74 km

-miasto -Grudziądz-90 km

2. Powierzchnia gminy i miasta wynosi 259 km² w tym

miasto – 7 km²

gmina – 252 km²

Użytkowanie gruntów (2002r.)

Tabela nr 1

Gmina i Miasto Susz	Pow. ogółem (km ²)	w tym (km ²)						
		Użytki rolne					Lasy	Pozostałe
		Razem	Grunty rolne	Sady	Łąki	Pastwiska		
	259	149,38	109,55	0,23	19,6	19,99	78,74	30,88

Gmina podzielona jest na 29 sołectw, a miasto na 4 osiedla:

a) miasto Susz

- Osiedle Korczaka
- Osiedle Koszarowe
- Osiedle Prabuckie
- Osiedle Stare Miasto

b) sołectwa (wykaz poniżej)

Tabela nr 2

Powierzchnia (km²)	Sołectwa	Miejscowości	Ludność
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
4,78	Adamowo	Adamowo	172
10,09	Babięty Wlk.	Babięty Wlk.	230
		Babięty Małe	26
11,90	Bałoszyce	Bałoszyce	504
		Bałoszyce M.	36
		Wądoły	29
6,02	Bornice	Bornice	156
5,32	Bronowo	Bronowo	248
4,40	Brusiny	Brusiny	98
		Brusiny Małe	8
1,92	Chełmżyca	Chełmżyca	74
3,88	Czerwona Woda	Czerwona Woda	85
3,14	Dąbrówka	Dąbrówka	182
3,32	Emilianowo	Emilianowo	207
		Róża	27
5,47	Falknowo	Falknowo	109
		Falknowo M.	27
3,86	Grabowiec	Grabowiec	86
5	Jakubowo Kiś.	Jakubowo Kiś.	215
11,40	105 Januszewo	Januszewo	284
3,60	Jawty Małe	Jawty Małe	105
19,25	Jawty Wlk.	Jawty Wlk.	382
		Wiśniówek	120
30,35	Kamieniec	Kamieniec	639
		Dolina	29
		Piaski	0
5,55	Krzywiec	Krzywiec	89
		Huta	76
17,14	Lubnowy Małe	Lubnowy Małe	286
		Lubnowy Wlk.	328
		Janowo	0

6,09	Michałow	Michałow	222
9,80	Nipkowie	Nipkowie	296
		Karolewo	108
2,82	Olbrachtow	Olbrachtow	26
33,40	Olbrachtówko	Olbrachtówko	176
		Zieleń	35
		Fabianki	0
		Stawiec	20
8,21	Piotrkow	Piotrkow	328
		Zofiówka	0
7,59	Redaki	Redaki	249
		Różanka	111
4,93	Różnow	Różnow	355
5,31	Rudniki	Rudniki	115
10,25	Ulnow	Ulnow	557
2,76	Żakowice	Żakowice	90

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz

2. Demografia.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Gminy i Miasta w Suszu w dniu 31.12.2002 roku liczba ludności gminy i miasta Susz w 2002 r. wynosiła 12 813 osób w tym:

-kobiet - 6 412
-mężczyzn - 6 401

Miasto Susz liczy 5 641 osób, a gmina 7 172 osoby.

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 49,5 osoby / 1 km² w tym:

- miasto Susz - 806 osób / 1 km²
- gmina Susz - 28 osób / 1 km²

Rysunek nr 1.

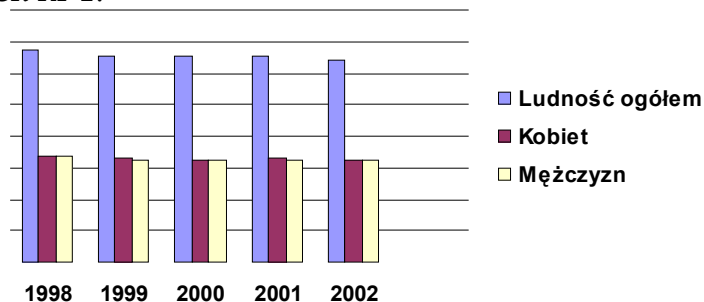

Tabela nr 3

Powierzchnia 259 km ²	1998	1999	2000	2001	2002
Liczba ludności ogółem	13410	13 069	13 037	13083	12813
w tym: kobiet	6730	6543	6535	6546	6412
mężczyzn	6680	6526	6502	6537	6401
Liczba kobiet na 1 000 mężczyzn	Średnio ok. 100,7	Średnio ok. 102	103 98	103 98	103 97
Gęstość zaludnienia na 1 km ²	51,7	50,5	50,3	50,5	49,5
Liczba zawartych małżeństw	95	54	76	87	62
Ruch naturalny ludności					
urodzenia żywe	185	109	181	183	165
zgony	104	66	123	99	105
Przyrost naturalny	81	43	58	84	60
Migracje ludności					
Napływ	165	70	134	120	138
Odływ	215	131	200	213	186
Saldo migracji	-50	- 61	- 66	- 93	-48

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie

Jak widać liczba ludności na terenie Gminy i Miasta Susz od roku 1998 systematycznie spada (z wyjątkiem roku 2001 kiedy to zauważyć można nieznaczny wzrost), co spowodowane jest głównie utrzymującym się na niezmiennie wysokim poziomie odpływem ludności. Odpływ ludzi, szczególnie w wieku produkcyjnym, z terenu Gminy i Miasta najprawdopodobniej ulegnie intensyfikacji w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, co stworzy szersze możliwości poszukiwania pracy zagranicą, a biorąc pod uwagę stopę bezrobocia, stanowić będzie ogromną szansę na znalezienie zatrudnienia dla wielu osób pozostających od dłuższego czasu bez stałego zatrudnienia.

W tabeli nr 4 zestawiono mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym Gminy i Miasta Susz na tle powiatu i województwa (2002r.).

Tabela nr 4

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku		
		Przedprodukcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
Kraj	38 632 453	8 970 682	23 919 797	5 741 974
Województwo Warmińsko-Mazurskie	1 469 274	373 337	909 170	186 767
Powiat iławski	89 511	23 898	54 572	11 041
Miasto Susz	5 641	1 465	3 465	711
Gmina Susz	7 172	2 259	4 118	795
Gmina i Miasto Susz	12 813	3 724	7 583	1 506

*Zródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie

Jak widać, struktura ludności w Gminie nie odbiega znacząco od powiatu. Jednakże zarówno na tle województwa jak i kraju Gmina prezentuje się jako obszar zamieszkały raczej przez ludność młodą. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 29,1%, podczas gdy w powiecie - 26,7 %, województwie - 25,4% a w kraju 23,2%. Z demograficznego punktu widzenia jest to sytuacja dobra, ale przy obecnej sytuacji na rynku pracy stanowi to duże zagrożenie dla dalszego wzrostu bezrobocia.

Odsetek ludzi w wieku produkcyjnym kreuje się na poziomie zbliżonym, jak w porównywanych regionach i wynosi około 59,2 %, w tym na terenie miejskim- 61,4 %, a na terenie wiejskim- 57,4%. Praktycznie rzecz biorąc to zróżnicowanie jest korzystne dla sytuacji ekonomicznej jej mieszkańców- potencjalna siła robocza jest zlokalizowana na terenach miejskich, czyli tam gdzie potencjalnie jest więcej miejsc pracy.

Ostatnia z wyszczególnionych grup - poprodukcyjna ma mniejszy udział niż w powiecie (ok.12,3 % ogólnej liczby mieszkańców), województwie(12,7%) i kraju (14,9%) i wynosi średnio 11,7 %. Tu ponownie - jak widać - sytuacja przedstawia się z demograficznego punktu widzenia korzystnie. Niemniej ze względu na dość duże bezrobocie w gminie i brak ofert pracy dla grup w wieku produkcyjnym, zmniejszanie się grupy poprodukcyjnej posiadającej stałe dochody może okazać się niekorzystne ze względów siły nabywczej.

Poniższe tabele w szczególony sposób przedstawiają aktualną liczbę ludności w rozbiciu na poszczególne grupy.

Ludność według płci i wieku - 2002r.

Tabela nr 5

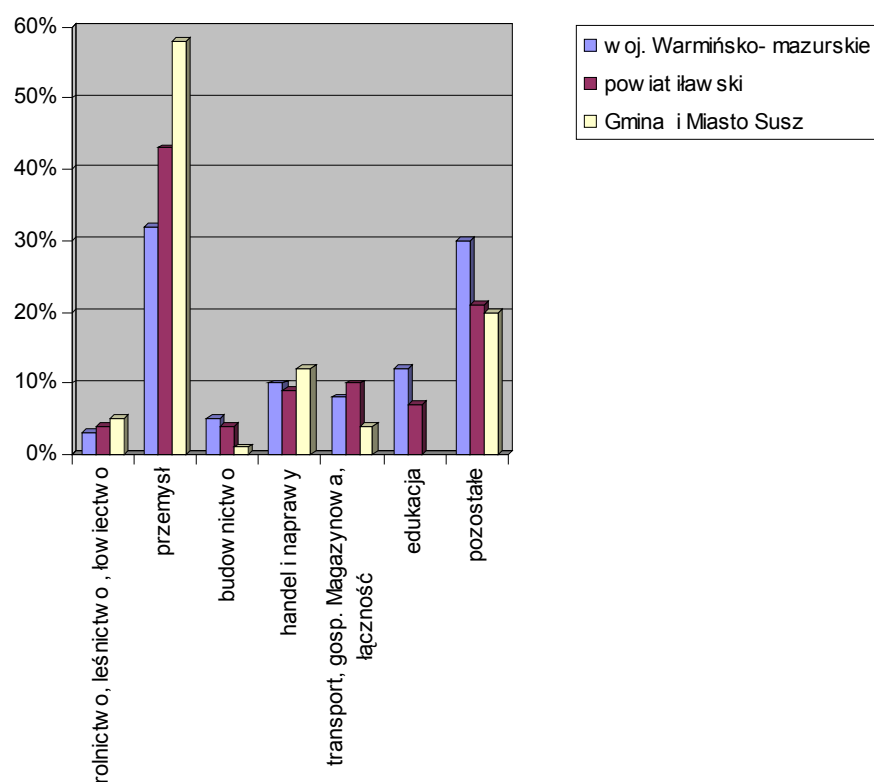
Wiek	W tym			W odsetkach- struktura pionowa		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
<i>Ogółem</i>	12813	6401	6412	100,0	100,0	100,0
<i>0- 4 lata</i>	844	428	416	6,6	6,7	6,5
<i>5- 9 lat</i>	972	475	497	7,6	7,4	7,8
<i>10- 14 lat</i>	1143	583	560	8,9	9,1	8,7
<i>15- 19 lat</i>	1268	647	621	9,9	10,1	9,7
<i>20 -24 lata</i>	1131	597	534	8,8	9,3	8,3
<i>25- 29 lat</i>	905	489	416	7,1	7,6	6,5
<i>30- 34 lata</i>	842	428	414	6,6	6,7	6,5
<i>35- 39 lat</i>	758	394	364	5,9	6,2	5,7
<i>40- 44 lata</i>	1000	519	481	7,8	8,1	7,5
<i>45- 49 lat</i>	1015	536	479	7,9	8,4	7,5
<i>50- 54 lata</i>	846	446	400	6,6	7,0	6,2
<i>55- 59 lat</i>	405	208	197	3,2	3,2	3,1
<i>60- 64 lata</i>	423	178	245	3,3	2,8	3,8
<i>65- 69 lata</i>	425	169	256	3,3	2,6	4,0
<i>70- 74 lata</i>	407	162	245	3,2	2,5	3,8
<i>75- 79 lat</i>	240	82	158	1,9	1,3	2,5
<i>80- 84 lata</i>	123	45	78	1,0	0,7	1,2
<i>85 lat i więcej</i>	66	15	51	0,5	0,2	0,8

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie.

3. Rynek pracy i bezrobocie.

W 2002r. w Gminie i Mieście Susz w gospodarce narodowej pracowało 1341 osób. Podział pracujących według wybranych sekcji został zaprezentowany na rysunku nr 2.

Rysunek nr 2

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie.

Jak widać struktura pracujących w Gminie odbiega nieco od struktury powiatowej i wojewódzkiej. Zdecydowanie największy procent w Gminie i Mieście Susz stanowią osoby zatrudnione w przemyśle (aż ok.58 %), w prawdzie w województwie i w powiecie jest podobnie aczkolwiek procent ten jest znacznie niższy (odpowiednio- 32 % i 43%). W porównaniu z danymi z województwa i powiatu na terenie Gminy i Miasta Susz większy odsetek stanowią też osoby zatrudnione w leśnictwie, rolnictwie i łowiectwie; a także w handlu i naprawach. Z kolei liczba zatrudnionych w budownictwie, transporcie, gospodarce magazynowej, łączności a także edukacji jest znacznie mniejsza.

W 2002r. na terenie Gminy i Miasta Susz odnotowano 2 260 bezrobotnych, w tym:

- miasto Susz - 871 osób
- gmina Susz - 1 389 osób

Kobiet bezrobotnych ogółem było zarejestrowanych 1 264, w tym:

- miasto Susz - 474 osób
- gmina Susz - 790 osób

LICZBA BEZROBOTNYCH W LATACH 1998- 2002

Tabela nr 6

lp	Rok	Liczba bezrobotnych		Stopa bezrobocia
		Ogółem	W tym kobiety	
1	1998	1 654	635	Ok. 21%
2	1999	1 923	1 095	Ok. 25%
3	2000	2 120	1 242	Ok. 27,5
4	2001	2 333	1 311	Ok. 29,7
5	2002	2 260	1 264	Ok. 29,3

*Źródło- Powiatowy Urząd Pracy w Hawie

Dane zawarte w tabeli nr 6 wyraźnie wskazują na systematyczny (do roku 2002) wzrost, zarówno stopy bezrobocia, jak i liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy i Miasta Susz. Jednak od roku 2002 zauważyć można utrzymujący się spadek stopy bezrobocia, co wiąże się z mniejszą liczbą osób bezrobotnych. Mimo to stopa bezrobocia jest na terenie Gminy i Miasta Susz bardzo wysoka- przewyższa nawet stopę bezrobocia w województwie warmińsko- mazurskim- 28,9% i w powiecie- 25,7 %.

Liczbę bezrobotnych wg wieku, wykształcenia i stażu pracy ogółem w latach 2000- 2002 przedstawiają poniższe tabele.

LICZBA BEZROBOTNYCH WG WIEKU

Tabela nr 7

Wiek (Lata)	2000r.			2001r.			2002r.		
	Ogółem	w tym		Ogółem	w tym		Ogółem	w tym	
		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
15-17	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18-24	619	347	272	689	377	312	626	356	270
25-34	563	354	209	604	357	247	610	353	257
35-44	528	312	216	577	330	247	540	303	237
45-54	393	222	171	432	236	196	448	239	209
55-59	14	7	7	27	11	16	33	13	20
60-64	3	0	3	4	0	4	3	-	3

*Źródło- Powiatowy Urząd Pracy w Hławie

Jak widać zdecydowanie największą grupę stanowią osoby bezrobotne w wieku od 18 do 34 roku życia (łącznie stanowią ponad 50 % bezrobotnych ogółem). Tym samym warto zauważyć, że odsetek ten pozostaje na porównywalnym poziomie w całym okresie analizy. Stosunkowo licznymi są też grupy 35-44 lata i 55- 59 lat, natomiast zdecydowanie najmniej liczną grupę stanowią bezrobotni w wieku 55- 59 lat. Wskaźnik ten pozostaje na niskim poziomie ze względu na stosunkowo łatwy dostęp do świadczeń przedemerytalnych.

LICZBA BEZROBOTNYCH WG WYKSZTAŁCENIA

Tabela nr 8

Wykształcenie	2000			2001			2002 .		
	Ogółem	W tym		Ogółem	w tym		Ogółem	w tym	
		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	17	12	5	18	13	5	18	11	7
Policealne i średnie zawodowe	342	260	82	441	309	132	422	305	117
Średnie ogólnokształcące	45	38	7	51	40	11	56	42	14
Zasadnicze zawodowe	755	384	371	813	402	411	790	387	403
Podstawowe i niepełne podstawowe	961	548	413	1010	547	463	974	519	455

*Źródło- Powiatowy Urząd Pracy w Hławie

Analizując liczbę osób bezrobotnych w zależności od stopnia wykształcenia zauważyć trzeba, że najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym (ok. 43%). Bardzo liczną grupę stanowią też osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (ok.35%). Mniej, aczkolwiek również liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (ok. 18,7%), natomiast najmniej liczna grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (ok. 2,5 %) i wyższym (ok. 0,8%). Analiza dowodzi, że zdecydowanie łatwiej radzą sobie na rynku pracy osoby z wyższym wykształceniem. Duży wpływ na wynik analizy danych dot. bezrobotnych z terenu Gminy i Miasta Susz ma też z pewnością ogólnie niewielki odsetek wśród mieszkańców osób z wyższym wykształceniem, a także funkcjonowanie dopiero od czterech lat na terenie Susza pierwszego liceum ogólnokształcącego, którego pierwsi absolwenci trafią na rynek pracy dopiero w bieżącym roku. Dotąd na terenie miasta w ramach Zespołu Szkół istniały jedynie szkoły średnie zawodowe i zasadnicze zawodowe.

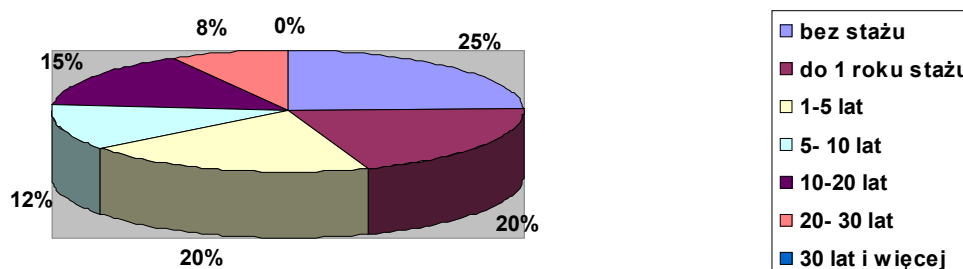
LICZBA BEZROBOTNYCH WG STAŻU PRACY

Tabela nr 9

Staż Pracy	2000r.			2001r.			2002		
	Ogółem	w tym		Ogółem	W tym		Ogółem	w tym	
		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni		Kobiety	Mężczyźni
Do 1 roku	515	357	158	479	340	139	459	332	127
1- 5	395	209	186	475	251	224	452	232	220
5- 10	256	134	122	266	125	141	280	124	156
10- 20	319	151	168	338	164	174	328	155	173
20- 30	177	53	124	199	51	148	178	43	135
30 i więcej	7	0	7	15	1	14	16	2	14
Bez stażu	451	338	113	561	379	182	547	376	171

*Źródło- Powiatowy Urząd Pracy w Itawie

Rysunek nr 3

*Źródło- Powiatowy Urząd Pracy w Hawie

Dla wnikliwego zrozumienia problemu bezrobocia istotna jest również analiza struktury bezrobotnych uwzględniająca staż pracy osób bezrobotnych, ukazana w tabeli nr 9, a także - dla roku 2002 rysunek graficznie ukazujący tę zależność.

Okazuje się, że mimo tego, iż zdecydowanie największą grupę stanowią osoby bez stażu zawodowego (ok.25%), to również osoby ze stażem (szczególnie do 5 lat) stanowią grupy bardzo liczne (łącznie ok. 40 %). Pozostałe grupy są mniej liczne - łącznie stanowią ok. 35% bezrobotnych.

Filia Powiatowego Urzędu Pracy w Suszu dysponuje średnio rocznie około 200 ofertami pracy. Sytuacja ta drastycznie pogorszyła się, od roku 2001- do roku 2000 liczba ofert pracy trafiających do bazy danych filii PUP w Suszu wynosiła średnio rocznie ok. 300- 400. W większości oferty kierowane do osób o kwalifikacjach zawodowych lub bez kwalifikacji.

Oferty te wszystkie są wykorzystywane. Dotyczyły one przede wszystkim zawodów: sprzedawcy, sprzątaczkę/sprzątacza, robotników fizycznych, operatorów urządzeń przetwórstwa drobiu, stolarzy, a także - choć rzadziej - pracowników biurowo-administracyjnych. Na dzień 31 marca 2004r. filia Powiatowego Urzędu Pracy w Suszu dysponowała 37 ofertami pracy.

W roku 2004 filia Powiatowego Urzędu Pracy w Suszu prowadzi też działalność w zakresie instrumentów wynikających z ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2001r. Nr 6 poz. 56 z późn. zmianami). Na tej podstawie realizowane są przede wszystkim następujące zadania:

- Staże absolwenckie
- Refundacje z tytułu zatrudnienia absolwentów
- Prace interwencyjne

- Roboty publiczne.

Najbardziej efektywnymi instrumentami walki z bezrobociem okazują się być staże absolwenckie i szkolenia. Według danych z dnia 31 marca 2004r. na 34 osoby objęte programem stażów absolwenckich 18 podjęło pracę po ukończeniu programu, natomiast na 10 osób objętych programem szkoleń- 2. Programy te w znacznym stopniu pomagają zaktywizować młodych ludzi- w tym zwłaszcza absolwentów, a także zdobyć im podstawowe doświadczenie zawodowe, niezwykle im pomocne w podejmowaniu pracy po zakończeniu programu.

W mieście Susz działa też od grudnia 2003r. Gminne Centrum Informacji. Zadaniem tej jednostki jest m.in. pomoc osobom bezrobotnym w czynnym szukaniu pracy, przygotowywaniu listów motywacyjnych i pisaniu CV, itd. W bazie informacyjnej GCI znajdują się aktualne oferty pracy zarówno z terenu gminy, powiatu, województwa, jak całego kraju i zagranicy. W GCI prowadzona jest też baza wszystkich podmiotów gospodarczych z terenu Gminy i Miasta Susz - potencjalnie pracodawców dla mieszkańców z tego terenu, a także baza osób poszukujących zatrudnienia, zawierająca m.in. opis ich wykształcenia, doświadczenia zawodowego i podstawowe dane personalne.

W GCI prowadzone są także szkolenia kierowane w szczególności do osób bezrobotnych i absolwentów, ale również do przedsiębiorców i rolników - jako że w zakresie zadań tej jednostki leży też wspieranie przedsiębiorców i rolników, w tym w szczególności przekazywanie informacji dotyczących zmian, wynikających z konieczności dostosowywania polskich przepisów prawa do wymogów Unii Europejskiej.

Działalność Gminnego Centrum Informacji w istotny sposób wspiera walkę z bezrobociem na terenie Gminy i Miasta Susz. Realizowany przy współpracy Powiatowego Urzędu Pracy, pod patronatem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości program szkoleniowy dla młodzieży poszukującej pracy „Alternatywa”, objął 31 osób, z czego po zakończeniu programu 12 podjęło pracę. GCI współpracuje z Zespołem Szkół w Suszu, organizując spotkania informacyjne dla młodzieży; wspiera także osoby podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą, w tym m.in. współpracując z koordynatorem programu mikropożyczek na teren Powiatu Iławskiego.

4. Opieka Społeczna

Przy Urzędzie Gminy i Miasta działa Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Udziela on pomocy najbardziej potrzebującym mieszkańcom gminy. Struktura organizacyjna ośrodka:

1.Kierownik	-1 osoba
2.Główna księgowa	-1osoba
3.Pracownicy administracji	-4 osoby
4.Pracownicy socjalni	-6 osób
5.Pracownicy usług opiekuńczych	-1 osoba

Również w ramach umowy – zlecenia zatrudnieni są pracownicy pomocy sąsiedzkiej – aktualnie 1 osoba.

Formy pomocy społecznej udzielanej przez MGOPS w Suszu:

- 1.pomoc finansowa,
- 2.pomoc w formie rzeczowej,
- 3.pomoc w formie porad:

a)prawnych,

c)pedagogicznych

b)psychologicznych

d)socjologicznych

LICZBA MIESZKAŃCÓW I RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ

Tabela nr 10

<i>L.p.</i>	<i>Rok</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>Liczba rodzin</i>
1	2000	4071	971
2	2001	4071	1019
3	2002	4748	1261

Jak wynika z powyższych danych liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną znacznie wzrosła w roku 2002, tym samym liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej stanowi ok. 37 % łącznej liczby mieszkańców Gminy i Miasta Susz.

WYDATKI NA OPIEKĘ SPOŁECZNĄ
(w zł)

Tabela nr 11

Lp.	Rodzaj pomocy Finansowej	Rok		
		2000	2001	2002
1	Zasiłki celowe	209.172	194.412	167.280
2	Zasiłki okresowe	245.973	178.519	230.952
3	Zasiłki stałe	104.164	167.468	228.530
4	Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa	110.295	132.599	115.026
5	Zasiłki rodzinne	9.360	11.390	18.980
6	Zasiłki pielęgnacyjne	48.702	68.282	92.799
7	Renty socjalne	606.452	804.027	972.017
	Razem	1.334.118	1.556.697	1.825.584

Z analizy powyższych danych wynika, że wraz ze wzrostem liczby osób objętych pomocą społeczną w 2002r., zwiększone zostały również wydatki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jednakże w porównaniu z rokiem 2001 zmalała średnia kwota wydatku na rodzinę (2001- 1.528 zł, 2002- 1448 zł). Średnia kwota wydatku na osobę w roku 2000 wynosiła 327,7 zł, natomiast od roku 2001 wzrosła ona i wynosiła: w roku 2001- 382,4 zł natomiast w roku 2002- 384,5 zł.

Powody przyznania pomocy społecznej:

Tabela nr 12

Powód przyznania pomocy	2000 rok		2001 rok		2002 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	627	2632	107	429	89	453
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-
Bezdomność	-	-	-	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	134	598	133	628	87	405
Bezrobocie	567	2819	682	2999	837	3551
Niepełnosprawność	152	450	227	651	276	813
Długotrwałą choroba	39	169	92	405	113	485

Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	382	1763	183	1075	208	1183
Alkoholizm	26	34	32	89	47	132
Narkomania	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	11	1	1	5	9
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-

Zdecydowanie najczęstszym powodem przyznania pomocy jest w Gminie i Mieście Susz bezrobocie, jednocześnie liczba osób objętych pomocą z tego powodu wzrasta najznaczniej. Następne, najczęstsze powody to: bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność. Nie odnotowano natomiast w analizowanym okresie ani jednej osoby, której udzielono pomocy z tytułu sieroctwa, bezdomności, narkomanii lub klęski żywiołowej lub ekologicznej. Zauważyć można systematyczny wzrost, z roku na rok, w liczbie osób objętych pomocą z tytułu wszystkich powodów przyznania pomocy (z wyjątkiem roku 2001 - kiedy to spadła liczba osób i rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa i trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego.)

**Źródło- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszu*

5. Bezpieczeństwo publiczne

Komisariat Policji w Suszu swoim działaniem obejmuje teren gminy i miasta Susz. Komisariat jest jednostką podległą Komendzie Powiatowej Policji w Iławie.

Stan osobowy wynosi 14 osób, Komisariat posiada 3 samochody (marki Polonez).

WYKROCZENIA W LATACH 2000 - 2003

Tabela nr 13

Rok	Wnioski kierowane do Sądu kolegium 231 (szt.) 226 do Sądu	Mandaty karne	
		Ilość	Suma (w zł)
2000	256	618	45 650 zł
2001	231	477	30 160 zł
2002	226	434	b.d.
2003	227	311	b.d.

ILOŚĆ PRZESTĘPSTW W LATACH 2000- 2003

Tabela nr 14

Rok	Ilość	
	Przestępstwa	W tym drogowe
2000	168	b.d.
2001	466	171
2002	434	144
2003	310	b.d.

Jak widać na podstawie powyższych danych liczba przestępstw na terenie Gminy i Miasta Susz w roku 2003 znacznie zmalała. Biorąc jednakże pod uwagę fakt, iż ich liczbę trudno uzależnić od stałych czynników, trudno przewidzieć czy spadek przestępczości na terenie Gminy i Miasta Susz będzie mieć stały charakter.

6. Ochrona zdrowia

Opiekę nad mieszkańcami Gminy i Miasta Susz sprawują dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: „UNIMED” i „MEDYK”, które świadczą pomoc w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej.

Specjalistyczną pomoc mieszkańcy mogą uzyskać w Przychodni Zdrowia w Iławie, a leczenie szpitalne w Szpitalu Powiatowym w Iławie, a w szczególnych przypadkach w Szpitalu w Prabutach.

Na terenie miasta znajdują się trzy apteki przy ulicach:

- Wybickiego
- Plażowej
- Słowiańskiej.

DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE SŁUŻBY ZDROWIA

Tabela nr 15

	<i>Liczba udzielonych porad lekarskich w latach</i>		
NZOZ	2000	2001	2002
„MEDYK”	16 617	29 841	32 299
„UNIMED”	13 537	19 854	18 565

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „UNIMED” pracuje 5 lekarzy, 3 pielęgniarki i jedna pomoc stomatologiczna, a w poradni otolaryngologicznej przyjmuje 1 lekarz.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK” zatrudnia 1 lekarza pediatrę, 2 lekarzy ogólnych, 1 starszego felczera medycyny i 4 pielęgniarki.

W ośrodku zdrowia przyjmuje też pacjentów z terenu Gminy i Miasta Susz jeden lekarz ginekolog, położna, 2 chirurgów i 5 lekarzy stomatologów.

W Suszu przy ulicy Iławskiej znajduje się Dom Pomocy Społecznej, w którym przebywają dzieci z upośledzeniem umysłowym.

Istnieją także Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Rozwoju i Przedsiębiorczości Ziemi Suskiej. Prowadzą one działalność, której głównym celem jest pomoc osobom niepełnosprawnym z terenu Gminy i Miasta Susz w zdobyciu umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym, w tym korzystania z usług instytucji publicznych, zachowania się w miejscach publicznych, samodzielności, udziału w konkursach sportowych, recytatorskich, plastycznych, itp., a także w ogniskach integracyjnych, współpracy w grupach. Zajęcia prowadzone w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej stwarzają możliwość aktywizacji fizycznej osób niepełnosprawnych, a także zdobycia przez nie umiejętności odnalezienia się i czynnego uczestniczenia w życiu lokalnej społeczności.

**Źródło- dane: NZOZ „MEDYK”, NZOZ „UNIMED”, Warsztaty Terapii Zajęciowej*

7. Edukacja

7.1. Szkoły podstawowe i gimnazjum.

Na terenie gminy i miasta działa 6 szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi (rok szkolny 2003/2004):

- miasto Susz
- Jawty Wlk.
- Lubnowy
- Babięty Wlk.
- Kamieniec
- Piotrkowo

o strukturze klas I - VI, oraz jedno gimnazjum w mieście Susz.

Dowożonych jest średnio ponad 46 % uczniów na trasach, których łączna dzienna długość wynosi około 13 - 14 kilometrów.

Ze względu na mniejszą odległość szkoły od miejsca zamieszkania kilkoro dzieci kształci się w szkołach leżących na terenie innych gmin:

- w Gałdowie (Gmina Iława) w Gimnazjum-18 dzieci

-w Starym Dzierzgoniu (Gmina Stary Dzierzgoń) w Szkole Podstawowej - 1 dziecko, w Gimnazjum - 3 dzieci,

- w Przezmarku (Gmina Stary Dzierzgoń) w "O" - 1dziecko.

Liczba uczniów, oddziałów, nauczycieli i pozostałych pracowników w poszczególnych placówkach w roku szkolnym 2003/2004:

Tabela nr 16

Nazwa placówki	Liczba uczniów	Oddziały		Nauczyciele		Pracownicy nie będący nauczycielami	
		Ogółem	Uczniowie na 1 oddział	Ogółem	Uczniowie na 1 nauczyciela	Ogółem	Uczniowie na 1 pracownika
Publiczne Gimnazjum im. Kawalerii Polskiej w Suszu	667	27	24,7	50	13,3	8	83,4
Publiczna Sześćioletnia Szkoła Podstawowa w Suszu	750	30	25	51	14,7	9	83,3
Szkoła Podstawowa Babięty Wielkie	128	7	18,3	12	10,7	2	64
Szkoła Podstawowa Jawty Wielkie	132	7	18,8	11	12	2,5	52,8
Szkoła Podstawowa Kamieniec	98	7	14	11	8,9	2,5	39,2
Szkoła Podstawowa Lubnowy	101	7	14,4	13	7,8	2	50,5
Szkoła Podstawowa Piotrkowo	79	7	11,3	9	8,8	1	79

Łączna liczba uczniów w poszczególnych latach kalendarzowych:

Tabela nr 17

<i>ROK KALENDARZOWY</i>	<i>LICZBA UCZNIÓW FIZYCZNYCH</i>
2000	-----
2001	1907
2002	2006
2003	1939
2004	1863

Jak wynika z powyższych danych liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy i Miasta Susz systematycznie maleje, co jest głównie wynikiem malejącego przyrostu naturalnego. Grozić to może w przyszłości koniecznością likwidowania oddziałów.

**Źródło- dane ze szkół na terenie Gminy i Miasta Susz do „Strategii rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu dla Gminy i Miasta Susz do roku 2009”.*

7.2. Przedszkole

Gmina i miasto Susz posiada jedno przedszkole zlokalizowane przy ul. Piastowskiej 1 A w mieście Susz.

DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE PRZEDSZKOLA

Tabela nr 18

Lp.		Rok		
		2000	2001	2002
1	Liczba przedszkoli	1	1	1
2	Liczba miejsc	120	120	120
3	Liczba nauczycieli pełnozatrudnionych	12	12	11
4	Liczba dzieci przebywających do 9,5 h dziennie (6 ³⁰ -16 ⁰⁰)	100	100	93
5	Liczba dzieci przebywających do 4,5 h dziennie na zmiany (7-11 ³⁰ i 11 ³⁰ -16 ⁰⁰)	62	74	77
6	Łączna liczba dzieci	162	174	170
7	Liczba dzieci na 1 nauczyciela	13,5	14,5	15,45

*Źródło- przedszkole w Suszu.

7.3. Szkoła średnia

Na terenie miasta znajduje się jedna szkoła średnia - ZESPÓŁ SZKÓŁ im. Ireny Kosmowskiej W SUSZU

Placówka ta w chwili obecnej zatrudnia 44 nauczycieli z pełnym przygotowaniem.

W bieżącym roku szkolnym 2003/2004 w 24 oddziałach kształcą się 650 uczniów, w tym roku szkolnym 160 przystąpi do egzaminu maturalnego.

W Zespole Szkół młodzież kształci się w:

1. Liceum Ogólnokształcącym - 4 - letnim (2 oddziały);
2. Liceum Ogólnokształcącym 3 - letnim (2 oddziały);
3. Liceum Profilowanym - 3 - letnim (2 oddziały);
4. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego - 5 - letnim (2 oddziały);
5. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego - 4 - letnim (2 oddziały);
6. Liceum Agrobiznesu - 5 - letnim (2 oddziały);
7. Technikum Ekonomicznym - 5 - letnim (2 oddziały);

8. Technikum Ekonomicznym - 4 - letnim (2 oddziały);
9. Zasadniczej Szkole Zawodowej w zawodzie kucharz małej gastronomii - 2 - letniej (2 oddziały);
10. Technikum Technologii Żywności - 3 - letnim na podbudowie ZSZ (3 oddziały);
11. Wieczorowym Technikum Rolniczym - 3 - letnim na podbudowie ZSZ (3 oddziały).

Ok. 50% młodzieży uczącej się w ZSR Susz pochodzi ze środowiska wiejskiego.

Szkoła jest właścicielem sali gimnastycznej z nowoczesną powierzchnią PULASTIC 2000, siłowni z 14 - stanowiskowym atlasem, boiska, biblioteki, czytelnicy, a także pracowni przedmiotowych z pełnym wyposażeniem.

Zespół Szkół systematycznie dostosowuje kierunki kształcenia do aspiracji edukacyjnych młodzieży i zmian na rynku pracy. Zwiększająca się liczba chętnych do nauki była silnym bodźcem do powiększenia bazy szkolnej, czego efektem było oddanie do użytku we wrześniu 2000r. całkowicie zmodernizowanego drugiego obiektu szkolnego mieszczącego się przy ul. Iławskiej 40.

Aby wzbogacić proces dydaktyczny Zespół Szkół ściśle współpracuje z licznymi jednostkami gospodarczymi i instytucjami; lokalnymi oraz powiatowymi. Należą do nich m.in. Bank Spółdzielczy, „Agrolok”, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, PDPS, RCDRRiOW, PUP, GCI, IIG.

Szkoła posiada gabinety przedmiotowe i pracownie specjalistyczne: 2 pracownie komputerowe (podłączone do Internetu), laboratorium języków obcych, pracownię technicznych środków obsługi biura, pracownię ekonomiczną, 2 pracownie gospodarstwa domowego, pracownię szycia, salę gimnastyczną i plac rekreacyjno- sportowy, siłownię. W Zespole Szkół funkcjonuje też biblioteka z bardzo bogatym księgozbiorem a także podłączeniem do Internetu.

Uczniowie rozwijają swoje zainteresowania biorąc udział w zajęciach kół zainteresowań: komputerowym, teatralno- recytatorskim, polonistycznym, matematycznym, geograficznym, sportowym (w tym: sekcja siatkówki, koszykówki, tenisa

stołowego), muzycznym, strzeleckim, biologicznym, historycznym i gastronomicznym. Uczniowie mają też możliwość uzyskania samochodowego prawa jazdy, uczestnictwa w praktykach organizowanych w renomowanych ośrodkach rekreacyjno-wypoczynkowych; zwiedzania targów i wystaw branżowych, uczestnictwa w spotkaniach z psychologiem i akcjach z zakresu profilaktyki zdrowotnej.

Praktyki zawodowe młodzież odbywa w ponad 40 Zakładach i instytucjach.

Przy placówce funkcjonuje Stowarzyszenie Klub Europejski „Eurokłos”, Klub Europejski „Euromaniusz”, Ludowy Klub Sportowy „Magma”.

W szkole działa radiowęzeł.

Młodzież ucząca się Zespole Szkół w Suszu bierze udział w olimpiadach przedmiotowych i konkursach, na których osiąga w ostatnich latach czołowe miejsca, nagradzane niejednokrotnie indeksem na wyższe uczelnie.

**Źródło- Zespół Szkół im. Ireny Kosmowskiej w Suszu.*

8. Kultura i Sztuka

8.1. Zabytki

Na terenie Gminy występuje aż 21 pozostałości dawnych parków podworskich (dwa objęte ewidencją).

Do najważniejszych zabytków należą:

a) w mieście Susz

- 1.Kościół parafialny pod wezwaniem św. Rozalii przy ul. Słowiańskiej - XIX w - neogotycki,
- 2.Dzwon wieżowy z 1927r.
- 3.Budynek poczty wraz z ogrodzeniem i działką.
- 4.Sanktuarium pod wezwaniem ś w. Antoniego Padewskiego przy ul. Kościelnej - (gotyk), a w nim:

- łóża kolatorska z początków XVII w – renesansowa,
- obrazy olejne na desce na balustradzie łóży,
- ambona z końca XVII w,
- chorągiew żałobna z XVIII w,
- gotycka grupa Ukrzyżowania z XV w.

- 5.Dawna plebania przy ul. Kościelnej z XIX w.
- 6.Pozostałości murów miejskich obronnych z XV w. przy ul. Bałtyckiej, Kajki i Podmurnej
- 7.Układ urbanistyczny Miasta.
8. Dawna synagoga ul. Wąska 5.

b) w gminie Susz:

- 1.Kościół parafialny pod wezwaniem św. Rodziny w Bałszycach - barokowy przebudowany w końcu XIX w.
- 2.Kościół parafialny pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Świata w Kamieńcu - klasycystyczny – zbudowany w 1705 r.
- 3.Kościół filialny pod wezwaniem Matki Boskiej Różańcowej w Olbrachtowie - barokowy, przekształcony w XIX w.
- 4.Zespół pałacowo - parkowo- folwarczny w Kamieńcu.

a) Pałac z XVII - XVIII w. (1807 roku przebywał w nim Napoleon wraz z Marysieńką i J. Wybickim) - obecnie w ruinie.

b) Pozostałości wielkiego folwarku: dawna kaplica, dawny pawilon parkowy, dawna oranżeria, cztery stajnie, stodoła, obora, spichlerz, trzy czworaki i dom - budowane w okresie XVIII - XIX w.

5.Pałac, park i pozostałości folwarku (zwłaszcza budynek kuźni z XIX w.) w Januszewie - rok budowy 1717.

6.Pałac i park w Bałszycach - koniec XVIII - XIX w.

7. Dwór i park w Nipkowie - druga połowa XVIII w.
8. Dawny dwór w Brusinach z pierwszej połowy XIX w.
9. Kapliczka w Jawtach Wielkich – koniec XIX w.
10. Dwór w Wiśniówku ok. 1910 r.
11. Dom podcieniowy, rozebrany w Różnowie.

**Źródło- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy i Miasta Susz.*

8.2. Suski Ośrodek Kultury.

Sprawami kultury na terenie gminy zajmuje się Suski Ośrodek Kultury (SOK) mający swoją siedzibę przy ul. Kościelnej w Suszu.

Na terenie gminy znajduje się 8 świetlic wiejskich:

- Kamieniec, Jakubowo Kisielickie, Jawty Wielkie, Nipkowie, Piotrkowo, Redaki, Emilianowo, Michałowo oraz 8 sal wiejskich w
- Adamowo, Lubnowy, Żakowice, Czerwona Woda, Różnowo, Chełmżyca, Bornice, Susz (Koszary).

Działająca w Suszu Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy posiada 2 filie w Bałoszycach i Redakach. Znajduje się w nich ogółem ok. 40 000 woluminów.

W mieście Susz działa Suski Ośrodek Kultury, mający swą siedzibę przy ul. Kościelnej. Głównym celem jego działalności jest stymulowanie oraz wspieranie aktywnego i kreatywnego uczestnictwa w kulturze mieszkańców Gminy i Miasta.

Zadania Suskiego Ośrodka Kultury to przede wszystkim:

- wychowanie edukacja i upowszechnianie kultury;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie i udostępnianie dóbr kultury;
- integrowanie społeczności lokalnej poprzez współtworzenie warunków do kultywowania i rozwijania środowiskowych wartości kulturowych;
- stwarzanie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- rozpoznanie, rozbudzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- wspieranie organizacji ruchu kulturalnego (w tym grup defaworyzowanych);
- współdziałanie z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami o podobnych celach i zadaniach w kraju i zagranicą;

- organizowanie koncertów zespołów muzycznych i spektakli teatralnych, a także konkursów i przeglądów;
- organizacja imprez rekreacyjno - sportowych.

Suski Ośrodek Kultury skupia przede wszystkim dzieci i młodzież (w tym przede wszystkim szkolną), które podejmują aktywną działalność w różnych formach, w tym kół i sekcji zainteresowań (w tym muzyki, teatru, recytacji).

**Źródło- dane z SOK- u do „Strategii rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu dla Gminy i Miasta Susz do roku 2009”.*

8.3. Sport i Rekreacja

Działalność sportową prowadzą na terenie gminy kluby sportowe;

- LKS „UNIA" Susz w 4 drużynach piłkarskich,
- Miejsko- Gminne Zrzeszenia- Ludowe Zespoły Sportowe (piłka nożna i piłka siatkowa), w tym:

- LZS Lubnowy- piłka nożna, piłka siatkowa;
- LZS Redaki- piłka nożna,
- LZS Lipiny- piłka nożna,
- LZS „Fortel" Susz- piłka nożna,
- LKS Bałoszyce- piłka nożna,
- LZS Czerwona Woda- piłka nożna,
- LZS Ulnowo- piłka nożna.

- Ognisko Miejskie Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej w Suszu, w jego ramach działają:

- sekcja aerobiku i fitness-u,
- cztery sekcje gier zespołowych,
- sekcja kulturystyczna,
- sekcja tenisa stołowego,
- sekcja Triathlonowa (Krajowy Mistrz Polski w kategorii juniorów).

Na terenie szkół działają:

1. Uczniowskie Kluby Sportowe przy Szkołach Podstawowych

w :

- Suszu
- Kamieńcu
- Lubnowych
- Piotrkowie
- Jawtach Wielkich

-Babiętach Wielkich.

2. Sekcje sportowe działające przy Zespole Szkół im. Ireny Kosmowskiej w Suszu, w tym m.in. sekcja siatkówki, koszykówki, tenisa ziemnego.

W gminie i mieście Susz znajdują się następujące obiekty sportowo-rekreacyjne:

- 1.Sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej w Suszu,
- 2.Sala gimnastyczna w Zespole Szkół w Suszu,
- 3.Stadion miejski na ul. Leśnej z boiskiem do piłki nożnej, bieżnią żużlową, kortem tenisowym,
- 4.Kompleks rekreacyjno - sportowy przy ul. Plażowej:

- stadion do gry w piłkę nożną z bieżnią,
- boiska do gier zespołowych - koszykówka, piłka siatkowa,

5.Siłownia zlokalizowana w budynku Ośrodka Zdrowia w Suszu,

6.Boiska do gry w piłkę nożną:

- Bałszyce
- Czerwona Woda
- Ulnowo
- Lubnowy
- Nipkowie
- Kamieniec
- Redaki

Wiele z obiektów (w tym w szczególności boiska i sala sportowa przy Szkole podstawowej w Suszu), wymaga gruntownej przebudowy.

Na terenie Gminy i Miasta Susz brakuje obiektu spełniającego funkcje centrum rekreacyjno- sportowego, hali widowiskowej. Przy szkołach podstawowych na terenie Gminy brakuje też sal gimnastycznych.

Co roku odbywają się na terenie Gminy i Miasta Susz różnego rodzaju festyny sportowo - rekreacyjne, kulturalne, turnieje piłkarskie itp.

Od 1990 roku na terenie gminy Susz odbywają się ogólnopolskie zawody sportowe w triathlonie o randze Mistrzostw Polski lub Pucharu Polski, a w 1998 odbył się w Suszu Puchar Europy w tej dyscyplinie sportu.

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta w Suszu.

9. Środowisko przyrodnicze

Teren Gminy i Miasta Susz jest terenem o charakterze morenowym bez, większych spadków. Największą kulminację - 125,5 m n.p.m. stanowi wzniesienie położone 350 m od zachodniej granicy Gminy w pobliżu wsi Jawty Wielkie.

Najniższym położonym terenem jest brzeg jeziora (bez nazwy), leżącego w pobliżu zachodniej granicy Gminy i doliny Liwy na wysokości 89,1 m n.p.m.

Największym obszarem leżącym poniżej 90 m n.p.m. jest Polder Bronowski położony na zachód od wsi Dąbrówka, a największym leżącym powyżej 115 m n.p.m. jest obszar leśny położony na wschód od jeziora Kawki.

Geologicznie obszar leży na syneklizie Perybałtyckiej. Krystaliczne podłoże prekambriu znajduje się na głębokości około 3900 m p.p.t. Platforma prekambryjska nadbudowana jest kompleksem skał osadowych, wśród których można wyróżnić utwory paleozoiczne, pokrywy mezozoiczne oraz osady kenozoiczne, w tym utwory czwartorzędowe.

9.1. Klimat

Decydujący wpływ na kształtowanie klimatu mają: rzeźba terenu, jeziora, a także rozległe lasy. Na obszarze Gminy można wyróżnić trzy najważniejsze typy klimatu lokalnego:

- klimat wysoczyzny i wzniesień,
- klimat dolin i obniżeń terenowych,
- mezoklimat lasów.

9.2. Wody

Przez północny skrawek Gminy (okolice wsi Bornice) przebiega dział wodny I rzędu oddzielający dorzecze Wisły od dorzecza rzeki Elbląg.

Dział wodny II rzędu, oddzielający dorzecze Liwy od dorzecza rzeki Osy przebiega w sąsiedztwie miejscowości Grabowiec, Brusiny Małe, Brusiny, Fabiany, Krzywiec, Żakowice.

Zlewnia rzeki Liwy zajmuje 75% obszaru gminy, zlewnia rzeki Osy - 22 % i zlewnia rzeki Dzierzgoń - 3%.

Ogólna powierzchnia jezior w gminie i mieście Susz wynosi 457 ha, co stanowi 1,8 % ogólnej powierzchni gminy. Ilość jezior o powierzchni powyżej 1 ha wynosi 13.

Największe jeziora to :

- Czerwica	-	pow. 46ha
- Fabianki	-	pow. 5,3ha
- Gaudy	-	pow. 152ha
- Januszewskie	-	pow. 101ha
- Kawki	-	pow. 25ha
- Kolmowo	-	pow. 4,3ha
- Merynos	-	pow. 9ha
- Suskie	-	pow. 63ha

Mokradła towarzyszą odcinkom źródłowym rzek: Liwa, Gardeja i Osówka, a także występują w obrębie zlewni jeziora Januszewskiego i Gaudy.

Bagno Karolewskie o powierzchni 105 ha jest największym w gminie, i położone jest między Karolewem a doliną Liwy. Duże obszary bagienne występują także w okolicach jeziora Gaudy.

Większa część Gminy leży nad obszarem głównego zbiornika wód podziemnych. Jest to zbiornik międzymorenowy „IŁAWA” wieku czwartorzędowego o średniej głębokości ujęć 5-30 m p.p.t. i szacowanych zasobach dyspozycyjnych 180 tys m³/dobę.

9.3. Gleby

W gminie przeważają gleby brunatne właściwie wytworzone na glinach lekkich, nieco mniej jest gleb pseudobielicowych na piaskach słabo gliniastych, gleb brunatnych wyługowanych i kwaśnych na glebach lekkich i piaskach gliniastych lekkich. W licznych zagłębieniach występują gleby murszowo - mineralne na pytiach, gleby mułowo - torfowe, a także torfy niskie.

Z obowiązujących dla gruntów ornych klas bonitacyjnych na obszarze Gminy dominują gleby dobre (klasa III a) i średnio dobre (klasa III b), które łącznie zajmują około 55% powierzchni gruntów ornych (klasy I i II nie występują). Głównie są to gleby brunatne i koncentrują się one w okolicach miejscowości Brusiny, Bałoszyce, Jawty Małe, Jawty Wielkie, Michałowo, Olbrachtówko, Olbrachtowo, Róża, Różnowo, Żakowice.

Gleby średnie (klasa IV a) i gleby średnio gorsze (klasa IV b) zajmują łącznie około 28% powierzchni gruntów ornych. Występują one wokół Babięt Wielkich, Boleszowa, Brusin Małych, Czerwonej Wody, Jakubowa Kisielickiego, Januszewa, Piotrkowa, Zielenia.

Gleb słabych (klasa V) i najsłabszych (klasa VI) jest najmniej około 17% powierzchni i zajmują one obszar w okolicach Bornic, Falknowa, Grabowca, Jawt Wielkich, Krzywca, Lubnowych Wielkich i Małych.

9.4. Szata roślinna

Pod względem geobotanicznym obszar gminy Susz należy do Działu Bałtyckiego, Pododdziału Pasa Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich, Krainy Pojezierza Pomorskiego i Okręgu Iławskiego.

Głównym składnikiem szaty roślinnej są zbiorowiska leśne, mniejszy jest udział roślinności wodnej, bagiennie - torfowiskowej i łąkowej.

Obszar Gminy znajduje się w obrębie naturalnego zasięgu występowania buku, jaworu, dębu bezszypułkowego. Występujące drzewostany świerkowe są utworami sztucznymi, powstałymi w wyniku nasadzeń, bądź też w wyniku wypierania gatunków liściastych. Podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, ważnymi gatunkami są również buk i dąb, a w mniejszym stopniu olsza i brzoza. Wśród zbiorowisk leśnych dominuje las bukowo - sosnowo - dębowy. Mniejszy obszar zajmuje buczyna niżowa i olsza.

Lasy w gminie zajmują ok. 30,40% powierzchni.

W zespołach roślinności jezior występuje trzcina pospolita, oczeret jeziorny, pałka wąskolistna i szerokolistna, a także moczarka kanadyjska (Gaudy, Januszewskie, Czerwica).

9.5. Fauna.

Obszar Gminy i Miasta Susz zaliczany jest z zoogeograficznego punktu do krainy południowo - bałtyckiej. Na terenie tym występują następujące gatunki ssaków: dziki królik, zając szarak, wiewiórka, popielica, lis, borsuk, kuna, gronostaj, łasica, dzik, sarna, łoś, jeleń, jeleń szlachetny. Sporadycznie pojawia się wilk i ryś.

W Gminie można zlokalizować wiele miejsc lęgowych dużej grupy chronionych ptaków. Znajdują się tu kolonie lęgowe kormoranów i czapli (rezerwat „Jezioro Czerwica”), a także stanowiska lęgowe żurawi (jezioro Januszewskie).

Teren Gminy jest też miejscem gniazdowania wyjątkowo rzadkich ptaków: orła bielika, orła krzykliwego, rybołowa, a także orlika grubodziobego, bociana czarnego i puchacza. Odnaleziono w lasach Gminy kilka gniazd myszołowa zwyczajnego.

W sumie na naszym terenie występuje ok. 108 gatunków ptaków chronionych.

W licznych jeziorach występuje również wiele gatunków ryb: szczupak, lin, płoć, węgorz, karaś, okoń, leszcz i wiele innych.

9.6. Surowce mineralne i budowlane

Na terenie Gminy występują ropy warwowe. Największe ok. 5 ha zlokalizowane są w okolicach wsi Lubnowy Wielkie. Również w Gminie znajdują się duże wyrobiska piasku w okolicach wsi Grabowiec ok.3 ha i Lubnowy Wielkie ok. 2 ha, mniejsze zaś ok.1 ha w okolicach wsi Adamowo, Babięty Wlk., Bornice, Bronowo, Brusiny, Karolewo, Krzywiec, Nipkowie, Michałowo, Olbrachtówko, Olbrachtowo, Żakowice.

9.7. Ochrona przyrody

W gminie Susz utworzono dotychczas dwa rezerваты ornitologiczne „Jezioro Gaudy” i „Jezioro Czerwica”. Pierwszy z nich o pow.332,53 ha(w tym 152 ha płytkiego zarastającego jeziora), utworzono w celu ochrony miejsc lęgowych ptaków wodnych i błotnych, ostoi zwierzyny łownej oraz zachowania bardzo interesujących zespołów roślinności torfowiskowej. W skład rezerwatu wchodzi jezioro Gaudy oraz przylegające od strony wschodniej bagna, zarośla wierzbowe i lasy olszowe. Do stałych gnieźdzących się ptaków należy zaliczyć 45 gatunków, w tym orła bielika, rybołowa, orlika krzykliwego, orlika grubodziobego, bociana czarnego, puchacza, jastrzębia, myszołowa.

Rezerwat "Jezioro Czerwica" o pow. 11,63 ha utworzono w celu ochrony koloni kormoranów ze względów naukowych. Obejmuje on jezioro, dwie wyspy i półwysp. Notuje się na tym terenie średnio ok.200 gniazd kormoranów i czapli. W otaczającym jezioro lesie gnieździ się orzeł bielik.

W gminie wyznaczono również obszar chronionego krajobrazu w celu stworzenia optymalnych warunków dla utrzymania równowagi ekologicznej poprzez zahamowanie degradacji. Obszar ten obejmuje tereny leśne i użytki rolne przyległe do rzeki Liwy w zachodniej części Gminy.

Wymienione rezerваты, obszar chronionego krajobrazu wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Obejmuje on również lasy w północnej i wschodniej części Gminy, a także jeziora Januszewskie i Kawki.

Na terenie Gminy istnieją także objęte ochroną parki wiejskie we wsiach:

Bałoszyce, Falknowo, Babięty Wlk., Januszewo, Kamieniec, Nipkowie, Ulnowo, Brusiny, Bronowo, Piotrkowo, Jawty Wlk. oraz objęty częściową ochroną konserwatorską Park Miejski w Suszu.

9.8. Zanieczyszczenie i zagrożenie środowiska

W mieście Susz zlokalizowane jest i eksploatowane jedno legalne wysypisko śmieci o pow.2 ha i pojemności 800 tyś m³.

Na podstawie stosownych dokumentów eksploatacja tego wysypiska może trwać do roku 2005. Lokalizacja wysypiska na stoku dużego obniżenia terenu, którego dno tworzą łąki torfowe może spowodować, że odciek wód opadowych z terenu wysypiska grozi zanieczyszczeniem wód gruntowych.

Na obszarze Gminy stwierdza się występowanie dzikich wysypisk śmieci m.in. w miejscowościach Bałoszyce, Emilianowo, Jawty Wlk., Falknowo, Olbrachtówko, Michałowo.

Stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych jest duży. Ponadnormatywne wielkości m.in. CHZT, fosforanów, fosforu, azotu oraz niska przezroczystość wody powoduje, że jezioro Suskie nie może utrzymać stałej czystości. Ostatnie badania wskazują że woda znajduje się w klasie III czystości.

Rzeka Liwa na odcinku od Kamieńca do granicy Gminy z powodu ponadnormatywnych wielkości fosforanów i BZT₅ w 1991 r. była pozaklasowa.

Zagrożeniami dla czystości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy są również:

- dopływy kanalizacji burzowej z miasta Susz
- ścieki bytowe z miejscowości opartych na szambach, a położonych w okolicy jezior,
- wycieki z przyzł obornikowych,
- gnojówka rozlewana na pola
- spływy powierzchniowe i melioracyjne z obszarów rolnych.

Źródłem zanieczyszczenia atmosfery w gminie Susz są przede wszystkim zakłady przemysłowo-usługowe np.: Tartak, Spółdzielnia Mleczarska, Kotłownia CO w Suszu i w Bałoszycach, Falknowie, Kamieńcu, Ulnowie.

Strefa większego zanieczyszczenia powietrza spalinami samochodowymi rozciąga się w większości wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych.

Zlokalizowana 2 torowa linia kolejowa Warszawa – Gdynia jest źródłem uciążliwego hałasu, szczególnie dla ludzi mieszkających w okolicach torów.

Biegająca na obszarze gminy tj. Lubnowy Małe - Lubnowy Wlk.- Dąbrówka-Susz - Emilianowo - Jakubowo Kisielickie linia

wysokiego napięcia 110 KV powoduje, że w najbliższym otoczeniu tej linii wzrasta szkodliwe dla człowieka natężenie pola elektrycznego.

**Źródło- Urząd Gminy i Miasta w Suszu.*

10.Rolnictwo

Na terenie Gminy i Miasta rolnictwo stanowi istotną część w działalności gospodarczej mieszkańców. Użytki rolne stanowią około 57,7 % obszaru. Na terenie Gminy Susz występują przede wszystkim gleby o średniej klasie bonitacyjnej (w większości 4, 4a).

Powierzchnia użytków rolnych / gmina i miasto.

Tabela nr 19

Powierzchnie użytków rolnych	Powierzchnia (w ha)			
	2000	2001	2002	2003
- grunty orne	10.936	10.943	10.938	11.003
- sady	23	23	23	24
- łąki trawy	1.956	1.955	1.958	1.955
- pastwiska	1.993	1.993	1.996	1.891
Ogółem	14.908	14.914	14.915	14.873

* Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta w Suszu.

Powierzchnia użytków rolnych na terenie Gminy i Miasta Susz w porównaniu z danymi dotyczącymi województwa i kraju.

Tabela nr 20

	Powierzchnia ogólna (%)	Użytki rolne (%)					Lasy i grunty leśne (%)	Pozostałe (%)
		Ogółem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
Gmina Susz	100	57,7	42,3	0,1	7,6	7,7	30,4	11,9
Woj. warmińsko-mazurskie	100	48,5	33,4	0,1	7,5	7,5	31,4	20,1
Kraj	100	54,0	41,8	0,1	8,5	3,6	29,1	16,9

* Opracowano- na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Na podstawie analizy powyższych danych zauważyć można różnice pomiędzy wykorzystaniem gruntów pomiędzy gminą, a terenem całego kraju i województwa. Przede wszystkim znaczenie większy

procent całego obszaru zajmują użytki rolne- 57,7 %, podczas gdy w województwie - 48,5% a w kraju - 54 %. Ponadto znaczną część obszaru stanowią grunty orne - ok. 42,3% (w województwie- 33,4%, w kraju- 41,8%). Dużą część obszaru Gminy Susz zajmują pastwiska- 7,7%, podczas gdy w skali województwa- 7,5 %, a w skali kraju- 3,3%. Podobnie duży obszar zajmują też tereny łąk, a wynika to głównie z faktu, że w hodowli dominuje hodowla bydła. Jeśli chodzi o lasy to ich obszar nie odbiega znacząco od obszaru zajmowanego przez lasy w skali województwa i kraju. Z kolei pozostałe tereny zajmują jedynie 11,9% całości gruntów, podczas gdy w skali województwa- 20,1%, a w skali kraju- 16,9%.

Zestawienie zbiorcze własności gruntów:

Tabela 21

	<i>Rolnictwo indywidualne</i>	<i>Spółki prywatne</i>	<i>Agencja Nieruchomości Rolnej</i>	<i>Inni właściciele</i>
<i>Grunty rolne</i>	<i>6.667ha</i>	<i>572h</i>	<i>1.544ha</i>	<i>2.202ha</i>
<i>Sady</i>	<i>20 ha</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>4ha</i>
<i>łąki trwałe</i>	<i>1.237ha</i>	<i>69ha</i>	<i>249ha</i>	<i>397ha</i>
<i>Pastwiska</i>	<i>1.041ha</i>	<i>92ha</i>	<i>357ha</i>	<i>389ha</i>

**Powyższe tabele opracowano na podstawie sprawozdań rocznych z Ewidencji Gruntów Starostwa Powiatowego.*

Powierzchnia lasów wg form własności

Tabela nr 22

<i>WYSZCZEGÓLNIENIE</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>
<i>LASY PUBLICZNE w tym:</i>	<i>7.886 ha</i>	<i>7.877 ha</i>	<i>7.851 ha</i>
<i>- własność Skarbu Państwa</i>	<i>7.839 ha</i>	<i>7.830 ha</i>	<i>7.805 ha</i>
<i>- własność Gminy i Miasta</i>	<i>47 ha</i>	<i>47 ha</i>	<i>46ha</i>
<i>LASY PRYWATNE</i>	<i>430 ha</i>	<i>426 ha</i>	<i>439 ha</i>

**Powyższe tabele opracowano na podstawie sprawozdań rocznych z Ewidencji Gruntów Starostwa Powiatowego.*

Powierzchnia zasiewów

Tabela nr 23

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000 <i>ha</i>	2001 <i>ha</i>	2002 <i>ha</i>	2003 <i>ha</i>
POWIERZCHNIA ZASIEWÓW	10.751	10.752	10.779	10.952
ZBOŻA OGÓŁEM	8.438,32	8.438,32	8.685,32	7.265
- pszenica ozima	2.798	2.798	2.878	2.340
- pszenica jara	770	570	570	508
- żyto	1.400	1.400	1.400	730
-jęczmień ozimy	110,32	150,32	150,32	150
-jęczmień jary	820	820	867	1.093
- owies	300	300	300	384
- pszenżyto ozime	800	760	800	983
- pszenżyto jare	-	-	-	-
-mieszanki	1.440	1.640	1.720	959
ZIEMNIAKI	230	230	200	274
PRZEMYSŁOWE				
W tym;				
- buraki cukrowe	160	0	0	0
- rzepak i rzepik	770	830	630	630
- strączkowe	100	175	175	175
PASTEWNE NA PASZE				
-kukurydza	32	58	68	110
-okopowe	120	120	120	120
-pozostałe	860,68	860,68	860,68	0
POZOSTAŁE UPRAWY	40	40	40	60

*Opracowano na podstawie danych RODR w Suszu

Łączna powierzchnia gruntów rolnych zajmuje 73,3% całego obszaru użytków rolnych. Większość tej powierzchni gruntów wykorzystywana jest pod zasiewy zbóż (ok. 66 %). Zdecydowanie dominującym wśród zbóż jest pszenica ozima- obszar nią zasiewany stanowi 32,2% całego obszaru zasiewanego zbożami. Znaczne tereny zajmują też uprawy jęczmienia jarego (ok. 15%) i pszenżyta ozimego (ok.13,5 %), a także mieszanek (ok. 13,2 % obszaru obsiewanego zbożami). Jeżeli chodzi o pozostałe uprawy to dominującą rolę odgrywają uprawy rzepaku i

rzepiku (ok.5,8% łącznego obszaru upraw). Z kolei jeżeli chodzi o uprawy buraka cukrowego to od 2001r.zauważyć można praktycznie odstępianie od jego uprawiania ze względu na trudności z kontraktowaniem ich zbytu, związane z zakończeniem kontraktowania przez cukrownię w Malborku.

Plony ziemiopłodów - gospodarstwa indywidualne

Tabela nr 24

WYSZCZEGÓLNIENIE	ŚREDNI PLON w decytonach			
	2000	2001	2002	2003
	z 1 ha	z 1 ha	Z 1 ha	z 1 ha
ZBOŻA OGÓŁEM	27,61	25,93	29,43	30
- pszenica ozima	30	32	32	35
- pszenica jara	27	22	28	31
- żyto	25	26	25	27
-jęczmień ozimy	28	27	35	30
-jęczmień jary	28	18	29	30
- owies	24	20	28	30
- pszenżyto	30	32	32	32
- mieszanki zbożowe	25	19	28	30
ZIEMNIAKI	205	200	180	180
PRZEMYSŁOWE				
W tym				
- buraki cukrowe	320	0	0	0
- rzepak i rzepik	21	22,66	23	27
- strączkowe	35	30	25	25
- kukurydza	480	450	450	600
- okopowe pastewne	600	600	600	500

*Opracowano na podstawie danych RODR w Suszu

Analizując powyższe dane zauważyć można sukcesywny wzrost plonów otrzymywanych z 1 ha upraw, zarówno, jeżeli chodzi o zboża jak i o pozostałe uprawy(wyjątek stanowi jedynie jęczmień ozimy i rośliny okopowe pastewne). Najbardziej wzrost ilości otrzymywanych plonów z 1 ha upraw widać w przypadku rzepaku, rzepiku i kukurydzy, a jeśli chodzi o zboża- mieszanek, pszenicy jarej ,owsa i żyta.

Należy też zauważyć, że wzrostowi plonów z 1 ha upraw, towarzyszy zjawisko zmniejszania zużycia nawozów sztucznych i wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych (wzrosło jedynie zużycie fosforów), co przedstawia tabela nr 25.

Zużycie nawozów sztucznych i wapniowych w przeliczeniu na 1 ha
użytków rolnych (w kg)

Tabela nr 25

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003
N - AZOT	65	66	66	60
P - FOSFOR	37	40	40	45
K - POTAS	45	45	45	40
CA - WAPŃ	60	50	50	50
OGÓŁEM	207	201	201	195

*Opracowano na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Elblągu

Użytki rolne zmeliorowane

A - 59 % UŻYTKÓW ROLNYCH ZMELIOROWANYCH

B - 41 % UŻYTKÓW ROLNYCH WYMAGAJĄCYCH MELIORACJI

Zwierzęta gospodarskie (w szt.)

Tabela 26

WYSZCZEGÓLNIENIE	1999	2000	2001	2002
BYDŁO OGÓŁEM	3.512	3.580	3.280	3.055
TRZODA CHLEWNA	18.981	18.622	13.320	12.142
OWCE	406	400	400	300
KONIE	204	208	191	191

*Opracowano na podstawie danych RODR w Suszu.

Jeżeli chodzi o hodowlę to zdecydowanie dominującym gatunkiem na terenie Gminy Susz jest trzoda chlewna i bydło. Jeżeli chodzi o trzodę chlewną to od 2001 roku zauważyć można znaczny spadek łącznej ilości sztuk hodowanych. Jest to, podobnie jak częste wahania w hodowli trzody chlewnej, powodowane występowaniem zjawiska tzw.

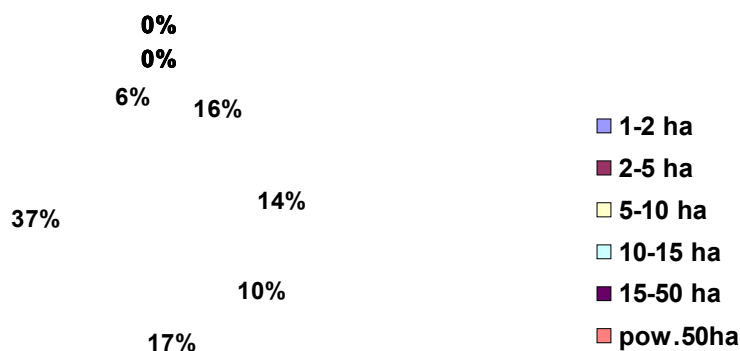
„świńskich dołków”. Od 2000r. z kolei obserwuje się nieznaczny, aczkolwiek spadek hodowli bydła. Na stałym mniej więcej poziomie utrzymuje się liczba hodowanych na terenie gminy koni.

Powierzchnia ogólna indywidualnych gospodarstw rolnych wg grup obszarowych w latach 2000 – 2003

Tabela nr 27

LATA	OGÓŁEM	GRUPY OBSZAROWE					
		1 -2 ha	2- 5ha	5- 10 ha	10- 15 ha	15- 50 ha	Pow. 50 ha
2000	506	64	23	82	260	65	12
2001	506	64	23	82	260	65	12
2002	515	81	72	53	86	190	33
2003	515	81	72	53	86	190	33

Rysunek nr 4

**Dane za lata 1999 - 2003 opracowano na podstawie planów doradztwa oraz upowszechniania rolnictwa sporządzonego przez RODR w Suszu, a także aktualizacji sporządzonej przez U G i M Susz.*

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli nr 29 i na rysunku nr 4 wynika, że wśród gospodarstw rolnych na terenie Gminy Susz zdecydowanie dominują gospodarstwa większe- od 15 do 50 ha, stanowią one 37% ogólnej liczby gospodarstw na terenie gminy. Odnotowuje się zbliżoną liczbę gospodarstw o pow. od 5- 15 ha (17%) i od 1- 2 (16%). Stąd też mimo tego, że odnotowuje się znaczną liczbę gospodarstw powyżej 5 ha, znaczącą rolę w ogólnej ilości gospodarstw odgrywają gospodarstwa małe (1-2 ha). Zauważyć też trzeba znaczny przyrost ilości gospodarstw powyżej 15 ha w roku

2001 (z 65 w roku 2001 do 190 w roku 2002) oraz wielkoobszarowych - pow. 50 ha (z 12 w roku 2001 do 33 w roku 2002).

**Źródło- Plan Doradztwa oraz upowszechniania wiedzy w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich dla Gminy*

Suszu

lata 1999- 2003, opracowany przez RZDR w Suszu.

Przemysł rolno - spożywczy

Na terenie gminy i miasta znajdują się następujące większe zakłady rolno- spożywcze:

1. Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo- Usługowe „ROLMAX” Sp. z o. o.- Susz -producent wysoko przetworzonych mrożonek garmazeryjnych
2. „ AGROLOK GOLUB” s. c. - Golub Dobrzyń- Oddział w Suszu
 - autoryzowany dystrybutor nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, komponentów do produkcji pasz, materiałów budowlanych
3. „S B P PASZE” Sp. z o. o.- Susz
 - producent pasz i koncentratów paszowych
4. Masarnia „ MATIS” s. c.- Różnowo
 - producent wyrobów masarskich w szerokim asortymencie
5. Spółdzielnia Mleczarska Susz
 - producent wyrobów mleczarskich, skup mleka
6. Przedsiębiorstwo Przetwórstwa i Handlu Zbożem „ ZIARN POL” Sp. z o. o. - Dąbrówka
 - skup zboża i rzepaku oraz usługi w zakresie suszenia
7. Gorzelnia „ JAWTY WIELKIE”- Zygmunt Cichoń
 - skup i przetwórstwo ziemniaków i zboża.
8. PPHU „WARS- POL” Sp. z o.o. w Emilianowie
 - zakład przetwórstwa mięsa drobiowego
9. Gospodarstwo Rolne Dominik Pawlikowski-
 - uprawa warzyw i przetwórstwo warzywne
10. „INDOR” Sp. z o.o. w Różnowie
 - przetwórstwo drobiu,
11. Gospodarstwo Rolne w Piotrkowie- Teresa Ten- Selen
 - produkcja jaj konsumpcyjnych.

11. Podmioty gospodarcze

11.1. Charakterystyka podmiotów .

Liczba podmiotów według form własności wynosi (2002r.):

Tabela nr 28

	Ogółem	Sektor		W tym między innymi:				
		publiczny	prywatny	Przedsiębiorstwa Państwowe	Spółki		Spółdzielnie	Osoby fizyczne
					prawa handlowego	pozostałe		
1999	611	19	592	-	19	-	9	490
2000	643	21	622	-	23	58	11	505
2001	674	19	655	-	24	58	11	524
2002	716	26	690	-	27	58	11	550

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie

Tabela nr 29

*Źródło- Urząd Gminy przedsiębiorców Miasta Susz

Liczba przedsiębiorców gospodarczych wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej Urzędu Gminy i Miasta w Suszu				
Rok	W tym między innymi:			Razem
	O charakterze produkcyjnym	O charakterze usługowym	O charakterze handlowym	
2000	102	196	233	643
2001	106	200	276	674
2002	106	198	279	675

Jak wynika z powyższych danych sektorem dominującym w gospodarce na terenie Gminy i Miasta Susz jest zdecydowanie sektor prywatny (96%). Jednocześnie zauważyć trzeba sukcesywny wzrost liczby rodzajowo wszystkich podmiotów gospodarczych.

Jeżeli chodzi o przedsiębiorców gospodarczych wpisanych do ewidencji podmiotów gospodarczych Urzędu Gminy i Miasta Susz, to liczba zarejestrowanych przedsiębiorców o charakterze handlowym i produkcyjnym sukcesywnie rośnie, natomiast w liczbie przedsiębiorców o charakterze usługowym zauważyć można nieznaczne wahania (tabela nr 29).

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD 2002r. (bez osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą).

Tabela nr 30

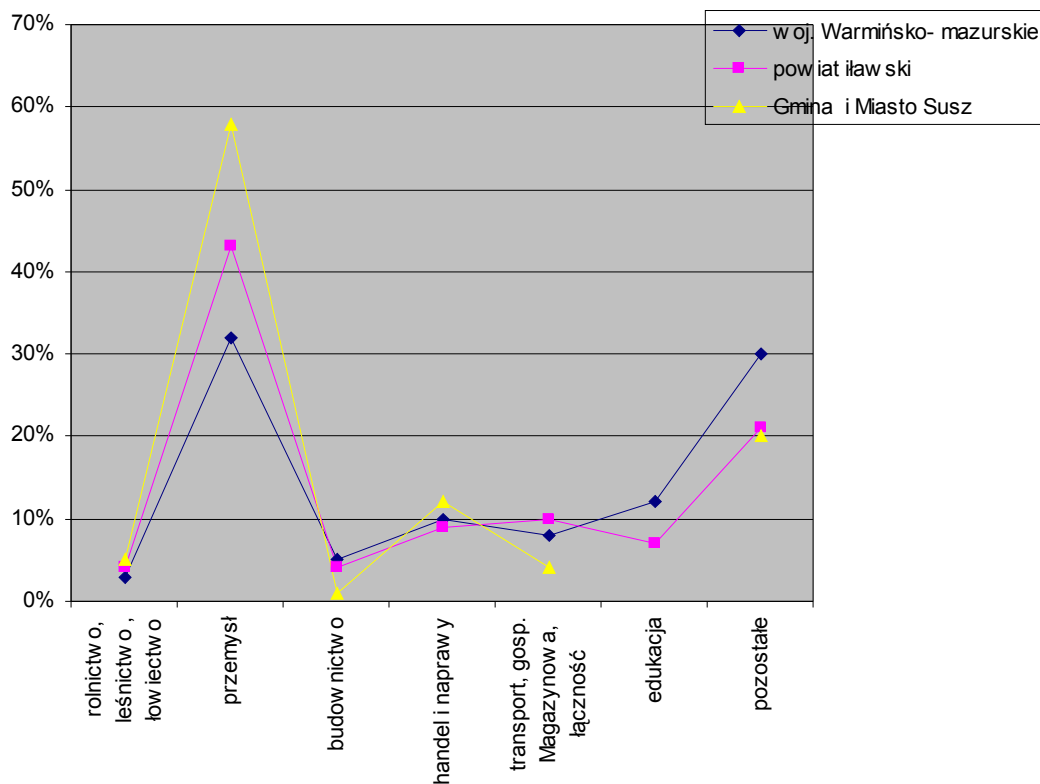
	Ogółem	W tym między innymi:							
		Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	Przetw. przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport, gosp. magazynowa i łączność	Obsługa nieruchomości i firm	Pozostała działalność usługowa
Miasto Susz	119	10	13	6	21	1	8	15	23
Gmina Susz	47	8	9	-	5	1	2	4	10
Razem	166	18	22	6	26	2	10	19	33

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie

Jak widać na podstawie danych z powyższej tabeli, dominującymi wśród podmiotów gospodarki narodowej na terenie Gminy i Miasta Susz są podmioty zajmujące się handlem i naprawami (15,7 % liczby wszystkich podmiotów), a także przetwórstwem przemysłowym (13,6 %) i pozostałą działalnością usługową (19,9 %). Najmniejszy procent wśród podmiotów gospodarki narodowej na terenie Gminy i Miasta Susz to hotele i restauracje (odnotowano w 2002 r. jedynie dwa takie podmioty), a także budownictwem.

Pracujący w gospodarce narodowej według wybranych sekcji w 2002r.

Rysunek nr 5

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie

Jak widać struktura pracujących w Gminie odbiega nieco od struktury powiatowej i wojewódzkiej. Zdecydowanie największy procent w Gminie i Mieście Susz stanowią osoby zatrudnione w przemyśle (aż ok.58 %), w prawdzie w województwie i w powiecie jest podobnie aczkolwiek procent ten jest znacznie niższy (odpowiednio- 32 % i 43%). W porównaniu z danymi z województwa i powiatu na terenie Gminy i miasta Susz większy odsetek stanowią też osoby zatrudnione w leśnictwie, rolnictwie i łowiectwie; a także w handlu i naprawach. Z kolei liczba zatrudnionych w budownictwie, transporcie, gospodarce magazynowej łączności a także edukacji jest znacznie mniejsza.

11.2. Przemysł

Do ważniejszych zakładów na terenie Gminy i Miasta Susz można zaliczyć:

- a) Warmińskie Zakłady Produkcyjne „ INCO- VERITAS” S. A.- Susz
- chemia gospodarcza, nawozy ogrodnicze,

- b) Zakład Produkcyjno- Handlowo- Usługowy „ JURKOP” S.C-
Olbrachtówko - producent stolarki budowlanej, meble na
zamówienie,
- c) Gdański Przemysł Drzewny S. A.- Oddział Susz
 - produkcja tarcicy, elementów konstrukcyjnych,
budowlanych, podgłówki, boazerii,
- d) Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo- Usługowe
„ CHRIS”- Zakład Produkcyjny Susz
 - producent garniturów męskich i dziecięcych,
- e) Grupa Kapitałowa Petrochemii Płock „PETROGAZ”- Redaki
-rozlewnia gazu płynnego propan- butan, dystrybucja
gazu,
- f) Nadleśnictwo Susz
-administrowanie lasami państwowymi, gospodarka leśna,
- g) Gminna Spółdzielnia- Susz
-handel detaliczny i hurtowy,
- h) „MARKOP” - Ignacy i Zbigniew Barańscy- Babięty Wlk.
- przetwarzanie drewna i wyrób artykułów drewnianych,
- i) Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowo- Usługowe
„ROLMAX” Sp. z o. o.- Susz
- producent wysoko przetworzonych mrożonek
garmażeryjnych,
- k) „AGROLOK GOLUB” s. c. - Golub Dobrzyń- Oddział w Suszu

- autoryzowany dystrybutor nawozów mineralnych środków
ochrony roślin, komponentów do produkcji pasz, materiałów
budowlanych,
- l) „ S B P PASZE” Sp. z o. o.- Susz
-producent pasz i koncentratów paszowych,
ł) Masarnia „ MATIS” s. c.- Różnowo
-producent wyrobów masarskich w szerokim asortymencie,
- m) Spółdzielnia Mleczarska Susz
- producent wyrobów mleczarskich, skup mleka,
- n) Gorzelnia „ JAWTY WIELKIE”- Zygmunt Cichoń
- skup i przetwórstwo ziemniaków i zboża
- o) Piekarnia- Irena i Eugeniusz Dwórznik
- p) PPHU „AMEX- BĄCZEK” S.J. w Falknowie
- stolarka drzewiowa, okienna, itp.
- r) PPHU „WARS- POL” Sp. z o.o. w Emilianowie
- zakład przetwórstwa mięsa drobiowego
- s) Zakład Produkcyjny „JAGRAM- PRO” S.A.-

- produkcja mebli ogrodowych, altan, palet, itp.
- t) Gospodarstwo Rolne Dominik Pawlikowski-
 - uprawa warzyw i przetwórstwo warzywne;
- u) "INDOR" Sp. z o.o. w Różnowie
 - przetwórstwo drobiu,
- w) Gospodarstwo Rolne w Piotrkowie- Teresa Ten- Selen
 - produkcja jaj konsumpcyjnych,
- y) Przedsiębiorstwo Przetwórstwa i Handlu Zbożem „ ZIARN POL" Sp. z o. o. - Dąbrówka
 - skup zboża i rzepaku oraz usługi w zakresie suszenia.

11.3. Handel

Według danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie z końca 2002r. na terenie Gminy i Miasta Susz znajduje się łącznie 127 sklepów (na terenie gminy - 32, na terenie miasta - 95). Sklepy na terenie Gminy to przede wszystkim sklepy sprzedające artykuły spożywcze i codziennego użytku, sklepy wyspecjalizowane (odzieżowe, motoryzacyjne, wyposażenie mieszkań itp.) występują, obok spożywczych, na terenie miasta Susz.

Na terenie Gminy znajdują się dwa punkty gastronomiczne (Hotel- Restauracja w Bałszycach i Gościniec „Pomezania” w Różnowie); natomiast w mieście Susz znajdują się łącznie 2 punkty gastronomiczne.

W mieście zlokalizowane jest 1 targowisko.

11.4. Turystyka

Gmina i Miasto Susz jest raczej niewystarczająco wyposażona w bazę noclegową. Na terenie Gminy i Miasta Susz funkcjonują: w Bałszycach jeden hotel (w Pałacu) z 80 miejscami noclegowymi oraz w miejscowości Różnowo Zajazd „ Pomezania" z 12 miejscami.

Istnieją także następujące gospodarstwa agroturystyczne:

- w miejscowości Kamieniec- 12 miejsc noclegowych,
- w miejscowości Chełmżyca- 5 miejsc noclegowych,
- w miejscowości Ulnowo.

Istniejące, słabo zagospodarowane pola namiotowe znajdują się nad jeziorem Merynos i Burgale.

Przez teren gminy przebiegają następujące lądowe szlaki turystyczne:

A. Szlak rzeki Liwy, od Kwidzyna, a w gminie wzdłuż rzeki Liwy - Kamieniec - Rudniki - Fabianki - do rezerwatu „Czerwica” długość około 18 kilometrów.

B. Historyczno - przyrodniczy Iława - Kamieniec, na terenie Gminy przebiega przez Piotrkowo - Januszewo - Jezioro Merynos- Olbrachtowo- Rudniki - Kamieniec- długość około 17 kilometrów.

Teren Gminy i Miasta Susz to teren niezwykle ciekawy pod względem przyrodniczym- unikalne waloru fauny i flory kryje Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, w tym szczególnie rezerwaty przyrody” „Jezioro Gaudy„ i „Czerwica”, gdzie żyje orzeł bielik, gnieźdzą się kormorany i czaple siwe .

Są to też tereny cieszące się dużym zainteresowaniem ze strony myśliwych, ze względu na to, iż są bogate w zwierzynę.

11.5. Otoczenie biznesu

W mieście Susz znajdują się 2 banki tj;

-Bank Spółdzielczy

-Filia Kredyt Banku PBI S.A. O/Elbląg

Do organizacji wspierających na terenie Gminy i Miasta Susz rozwój gospodarczy możemy zaliczyć:

- Gminne Centrum Informacji,

- Stowarzyszenie Rozwoju i Przedsiębiorczości Ziemi Suskiej w Suszu działa od 1997 roku,

-Stowarzyszenie Obrony Praw Bezrobotnych w Suszu - od 1998 roku,

-W Urzędzie Gminy i Miasta od 2003 roku istnieje Samodzielne Stanowisko ds. Integracji z Unią Europejską i promocji Gminy, zajmujące się także wspieraniem przedsiębiorczości na terenie Gminy i Miasta Susz.

12. Infrastruktura techniczna i komunikacja

12.1. Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy i Miasta przebiega ogółem 247 km dróg publicznych w tym:

- drogi wojewódzkie - 32 km - o nawierzchni twardej

- drogi powiatowe - 97,7 km (- 57 w mieście)

z tego:

- a) o nawierzchni twardej - 83,1 km
- b) o nawierzchni ulepszonej - 3,6 km (w mieście 1,8 km)
- c) o nawierzchni gruntowej - 11,20 km (0,3 km w mieście)
- drogi gminne - 51 km (5 km w mieście)
- a) o nawierzchni twardej - 11,5 km (3,8 km w mieście)
- b) o nawierzchni ulepszonej - 14,4 km (0,9 km w mieście)
- c) o nawierzchni gruntowej - 24,5 km.

Ogólna powierzchnia dróg publicznych o twardej nawierzchni wynosi 753,2 tyś. m²:

- drogi wojewódzkie - 192 tyś. m² pow.

- drogi powiatowe - 498 tyś. m² pow.

- drogi gminne - 63,2 tys. m² pow.

Gęstość sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni ogółem dla Gminy wynosi 4,7 km²:

- drogi wojewódzkie - 1,24 km / 10 km² pow.

- drogi powiatowe - 3,22 km / 10 km² pow.

- drogi gminne - 0,28 km / 10 km² pow.

Na terenie miasta zlokalizowane są cztery stacje paliw. Stan techniczny dróg publicznych o twardej nawierzchni:

- drogi wojewódzkie i gminne -

-sieć napowietrzna - 7,2%

-sieć podziemna - 92,8%

Liczba abonentów ogółem wynosi około 2 tys., wskaźnik zaś telefonów na tysiąc ludności - 6,8.

Każda miejscowość w gminie posiada połączenie telefoniczne. Zainstalowanie nowoczesnej centrali telefonicznej pozwoliło uzyskać bezpośrednie połączenie ze wszystkimi miastami w kraju posiadającymi połączenia automatyczne oraz z zagranicą:

Niezawodność funkcjonowania, szybkość połączeń i jakość oceniana jest jako dobra.

Na terenie miasta zlokalizowana jest jedna placówka pocztowa.

12.5. Gospodarka wodna

a) zaopatrzenie w wodę:

Długość sieci wodociągowej w gminie i mieście wynosi 173,5 km w tym:

-sieć magistralna	-	138,5 km	
-sieć rozdzielcza	-		35 km

Wskaźnik gęstości sieci w km na 10 km powierzchni - 6,86.

Większość miejscowości w gminie posiada wodociąg (nie mają tylko osady Leśne, Stawiec i Dolina).

Stopień zwodociągowania na terenie miasta wynosi 98%, a na terenie Gminy 87%.

Odsetek miejscowości posiadających wodociąg wynosi 98%, a odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu - 96%.

Na terenie gminy znajduje się 9 ujęć wody uzdatnianej. Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody wynosi 1,6 tys. m³. Źródłem wody pitnej na terenie Gminy i Miasta Susz są wody podziemne.

Istniejące urządzenia wodociągowe to:

- miasto Susz - 3 studnie do poboru wód podziemnych wydajności 1.200 m³/d;
- Jawty Małe, Ulnowo - po jednej studni (480 m³/d);
- Januszewo, Lubnowy Wielkie, Falknowo, Redaki - po dwie studnie po 480 m³/d.

Zużycie wody w l/m/d: średnio 57 l/m/d.

Według szacunków:

a) stopień wykorzystania zdolności produkcyjnej ujęć wody 65%

b) zużycie wody z wodociągów sieciowych:

-na 1 mieszkańca	- 3,0m ³ /lm-c	
-na 1 korzystającego	- 3,2m ³ /lm-c	
c)	straty wody w sieci	- 8 - 10%

Ocena sanitarna wody pobieranej z wodociągu sieciowego:

-dobra	- 85%
-niepewna	- 10%
-zła	- 5%.

Na terenie Gminy i Miasta stacje uzdatniania wody znajdują się w następujących miejscowościach: Susz, Bałoszyce, Rudniki, Bronowo i Kamieniec.

Stan czystości rzek na terenie gmin (ogólna długość - ok. 62 km) według kryteriów fizykochemicznych:

-II druga klasa czystości	- 17 km
-III klasa czystości	- 15 km
-poza klasowa	- 30 km

c)kanalizacja:

Miasto Susz skanalizowane jest w 98 %, a gmina w 65 %. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy - 33,7 km w tym:

-ogólnospławna	- 3,5 km,
-rozdzielcza	- 30, 2 km,

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w km na 10 km² powierzchni wynosi około 2 km. Do wód powierzchniowych na terenie gminy odprowadza się ogółem 1250 m³ / na dobę ścieków w tym:

-przemysłowych	- 230 m ³ / dobę
-komunalnych	- 1.020 m ³ /dobę

Ścieków wymagających oczyszczenia ogółem jest 1250 m / dobę z tego:

a) oczyszczane	- 880 m ³ / dobę w tym:
-chemiczno - biologicznie	- 880 m ³ / dobę.

b) nie oczyszczone - 370 m³ /dobę w tym:

- siecią kanalizacji publicznej - 370 m³ / dobę

Na obszarze gminy Susz znajduje się 1 biologiczno- chemiczna oczyszczalnia ścieków. Przepustowość tej oczyszczalni na dobę wynosi 1260 m³. Oczyszczalnia ta przyjmuje ścieki od około 55% mieszkańców Gminy Susz. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny, a następnie rzeka Liwa. Ogólna ocena w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków na terenie gminy - przeciętna.

c) Na terenie Gminy i Miasta znajduje się jedno składowisko śmieci komunalnych, zarządzane przez zakład Gospodarki Komunalnej i

Mieszkaniowej w Suszu. Na terenie Gminy istnieją też dzikie wysypiska odpadów komunalnych w miejscowościach: Lubnowy, Dąbrówka, Januszewo, Redaki, Piotrkowo, Babięty, Bałoszyce, Bronowo, Brusiny, Grabowiec, Jawty.

Odpady komunalne:

Tabela nr 33

Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość		
		2000	2001	2002
Odpady komunalne od mieszkańców	Mg	1.115	1.190	1.244,9
Odpady komunalne z przedsiębiorstw	Mg	223	238	249

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz

50% mieszkańców Gminy jest objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych niesegregowanych.

Na terenie Gminy prowadzona jest też segregacja odpadów, prowadzona przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Surowce wtórne zbierane w ramach segregacji odpadów to tworzywa sztuczne i szkło

12.6. Gazownictwo

Gaz sieciowy dostarczany jest tylko do miasta Susza. Odbiorców tego gazu w mieście jest ogółem – 1292.

Budynków zgazyfikowanych mamy 526 w tym:

- a) mieszkalnych - 512
- b) pozostałych - 14.

Ogólna długość sieci gazowej wynosi 24952,6 mb w tym :

- a) sieć rozdzielcza średniego ciśnienia - 4348,5 mb
- b) sieć rozdzielcza niskiego ciśnienia - 13008,0 mb
- c) przyłącza domowe - 7596,1 mb.

Średnio roczne zużycie gazu- 970094 m³.

Według szacunków miasto Susz zgazyfikowane jest w około 90 %.

*Źródło- Posterunek Gazowniczy w Suszu.

12.7 Ciepłownictwo

Na terenie miasta Susz z ciepła sieciowego korzysta około 22% mieszkańców.

Na terenie Gminy Susz z ciepła sieciowego korzysta 26 % mieszkańców (miejscowości Kamieniec, Ulnowo i Bałoszyce).

Kotłownia funkcjonująca w mieście Susz jest w stanie dobrym. W mieście funkcjonują też trzy nowe kotłownie gazowe, ogrzewające szkoły, których stan jest bardzo dobry. Łączna długość sieci ciepłej na terenie miasta Susz wynosi około 2.500 mb, z czego około 2.200 mb jest w stanie przeciętnym, a około 300 mb w stanie bardzo dobrym. Moc kotłowni nie gazowej w Suszu wynosi 4,2 MW.

Kotłownie i sieci ciepłe (łącznie około 2.000 mb) na terenie Gminy, są w stanie ogólnie dobrym. Moc każdej z kotłowni na terenie Gminy wynosi do 1 MW.

** Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz*

12.8. Elektroenergetyka

Na terenie gminy i miasta zlokalizowany jest jeden Główny Punkt Zasilający oraz 113 trafostacji.

Ogółem liczba odbiorców energii wynosi 4189 w tym:

-miasto - 2090

-gmina - 2099

w tym:

a) gospodarstwa domowe - 3478 w tym:

- miasto - 1725

- wieś - 1753

b) gospodarstwa rolne 94 w tym:

-miasto - 3

-wieś - 91

c) inni odbiorcy - 617.

Miesięczne zużycie energii elektrycznej ogółem - 2.032.857 kWh w tym :

-miasto - 955.435 kWh / m-c

-gmina - 1.077.566 kWh / m-c

Ogółem zużycie energii przez gospodarstwa domowe miesięcznie wynosi 910.527 kWh w tym:

-miasto - 393.060 kWh

- gmina - 517.467 kWh

Ogólne zużycie energii przez odbiorców przemysłowych miesięcznie wynosi 1.028.351 kWh w tym:

- miasto - 547.035 kWh

- gmina - 481.316 KWh.

Urządzenia elektryczne na terenie Gminy i Miasta Susz:

- długość linii niskiego napięcia - 140 km

- długość linii średniego napięcia - 181,858 km

- długość linii wysokiego napięcia - 26,245 km.

**Źródło- Zakład Energetyczny -Rejonu Energetyczny w Kwidzynie.*

12.9. Zakłady komunalne

Na terenie Gminy Susz znajduje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Jest on zakładem budżetowym. W zakres jego zadań wchodzi:

- zarząd zasobami lokalowymi Gminy,
- eksploatacja budynków mieszkalnych będących w zarządzie,
- wykonywanie usług komunalnych (w tym w zakresie wywozu nieczystości),
- eksploatacja składowiska odpadów stałych.

Energetyką ciepłą na terenie miasta Susz zajmuje się Wspólne Przedsiębiorstwo "PROMEX" S.J. Tadeusz Ciarkowski, Marek Czechowski z Pruszcza Gdańskiego.

Gospodarką wodno - kanalizacyjną na terenie Gminy i Miasta Susz zarządza Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Wodociągi Gminne” Sp. z o.o.

13. Zagospodarowanie przestrzenne i nieruchomości

Powierzchnia całej gminy wynosi 259 km² (25.900 ha) w tym:

- miasto Susz - 7 km² (700 ha)
- gmina - 252 km² (25.200 ha).

RUCH BUDOWLANY WEDŁUG POZWOLEŃ NA BUDOWĘ ZA

LATA 2000- 2002 (ilość pozwoleń, rodzaje inwestycji).

Tabela nr 34

	<i>Pozwolenia na budowę i rozbudowę budynków mieszkalnych</i>	<i>Pozwolenia na budowę budynków handlowo-usługowych</i>	<i>Pozwolenia na budowę budynków transport i łączności</i>	<i>Pozwolenia na budowę obiektów inżynierii lądowej i wodnej</i>	<i>Pozwolenia na budowę obiektów pozostałych</i>
<i>2000 rok</i>					
<i>m. Susz</i>	6	3	0	3	35
<i>gm. Susz</i>	2	1	2	8	7
<i>RAZEM</i>	8	4	2	11	42
<i>2001 rok</i>					
<i>m. Susz</i>	7	0	4	2	25
<i>Gm. Susz</i>	5	1	1	7	11
<i>RAZEM</i>	12	1	5	9	36
<i>2002 rok</i>					
<i>m. Susz</i>	10	1	3	5	27
<i>Gm. Susz</i>	2	0	0	9	7
<i>RAZEM</i>	12	1	3	14	34

Liczba pozwoleń na budowę wydawanych dla terenu Gminy i Miasta Susz sukcesywnie maleje. Najwięcej pozwoleń na budowę wydaje się na budowę i rozbudowę budynków mieszkalnych a także na budowę obiektów inżynierii lądowej i wodnej- w tym przypadku jedynie zauważyć można tendencję zwyżkową, jeżeli chodzi o liczbę wydawanych pozwoleń na budowę.

Według szacunków Gmina i Miasto Susz posiada łącznie 224 wolnych działek o powierzchni 80,77 ha, które można wykorzystać pod zabudowy:

- miasto Susz - 156 działek
- powierzchnia 51,67 ha

-gmina

- 68 działek

- powierzchnia 29,10 ha

Średnie ceny nieruchomości za m² w gminie i mieście Susz
przedstawiają się następująco:

Tabela nr 35

	2000 rok		2001 rok		2002rok	
	Miasto Susz	Gmina Susz	Miasto Susz	Gmina Susz	Miasto Susz	Gmina Susz
Mieszkania	325,89 zł	192,30zł	282,61zł	180,00zł	346,05zł	210,14zł
Lokale użytkowe	301,38zł	-	260,00zł	106,84zł	416,94zł	-
Grunty	14,48zł	10,15zł	11,29zł	5,44zł	15,35zł	11,56zł
Obiekty użyt.	-	158,53zł	-	-	-	-

Na podstawie analizy danych z tabeli nr 37 zauważyć można, iż ceny zarówno mieszkań, jak i lokali użytkowych i gruntów z roku na rok ulegają znacznym wahaniom. W ostatnim czasie obserwować można jednak tendencję cen zwyżkową i zapewne utrzyma się ona w najbliższym czasie.

14. Finanse Gminy

DOCHODY GMINY

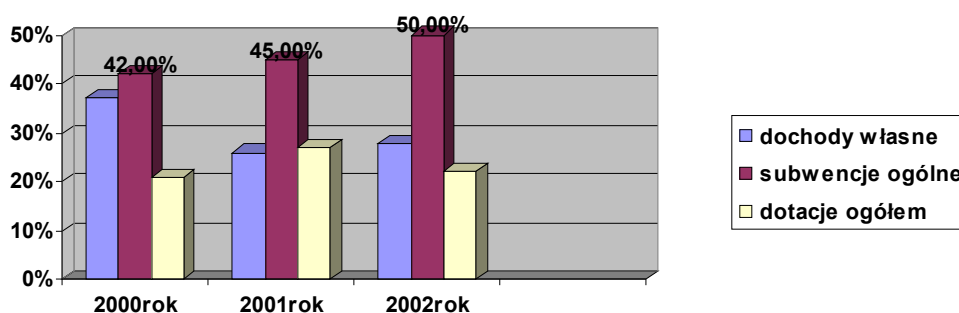
Tabela nr 36

Wyszczególnienie	ROK		
	2000	2001	2002
Dochody budżetu ogółem w zł	16.186.693 zł	17.085.028 zł	16.910.372 zł
W tym			
- podatki i opłaty lokalne (dochody własne)	2.031.618 zł	2.433.776 zł	2.838.239 zł
- dochody z majątku Gminy (dochody własne)	616.127 zł	527.545 zł	577.431 zł
- udziały w podatkach budżetu państwa (dochody własne)	1.542.390 zł	1.006.873 zł	1.037.659 zł
- pozostałe dochody (własne)	1.870.504 zł	527.707 zł	362.769 zł
- dotacja celowa	3.462.383 zł	4.879.004 zł	3.660.472 zł
- subwencja	6.681.671 zł	7.710.123 zł	8.433.802 zł

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz-- Sprawozdania z wykonania budżetu za lata 2000, 2001, 2002.-

Analiza struktury dochodów (wykonanych):

Rysunek nr 6

Analiza dochodów Gminy i Miasta Susz pozwala zauważyć systematyczny ich wzrost (do roku 2002 kiedy to doszło do nieznacznego ich spadku). Systematycznie też wzrasta procentowy udział w dochodach Gminy

subwencji ogólnych (z 41,3 % w roku 2000, 45,1% w 2001r, do 49,9 % w roku 2002).

W 2001 r. zauważyć można spadek procentowego udziału w dochodach Gminy i Miasta Susz dochodów własnych- z 37,3 % w 2000r. do 26,3 % w roku 2001; natomiast w 2002r. jego wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim- do 28,5 %. Procentowy udział w dochodach Gminy dotacji ogółem stanowi ok. 21%, z wyj. roku 2001 kiedy to wyniósł 28,6 %.

WYDATKI GMINY

Tabela nr 37

Wyszczególnienie	ROK		
	2000	2001	2002
<i>Wydatki budżetu ogółem (w zł) w tym:</i>			
<i>- zadania własne</i>	16.606.979 zł	17.168.430 zł	16.647.838 zł
<i>- zadania zlecone</i>	14.716.897 zł	15.209.337 zł	14.247.321 zł
<i>- zadania zlecone</i>	1.890.082 zł	1.959.093 zł	2.400.517 zł

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz - Sprawozdania z wykonania budżetu za lata 2000, 2001, 2002.

Analiza wydatków Gminy i Miasta Susz pozwala stwierdzić ich systematyczny wzrost. Miał on miejsce od roku 1994, i dopiero w 2002r zauważyć można nieznaczny spadek, związany ze spadkiem dochodów. Zauważyć też można systematyczny wzrost wydatków na zadania zlecone, co jest związane z przekazywaniem Gminie coraz to nowych zadań (co nie zawsze pociąga za sobą dodatkowe środki).

Plan i wykonanie budżetu w kolejnych latach:

Tabela nr 38

	Dochody (w PLN)		Wydatki (w PLN)	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
2000 rok	16.386.233	16.186.693	16.882.369	16.606.979
2001 rok	17.125.063	17.085.028	18.158.861	17.168.430
2002 rok	16.513.313	16.910.372	17.164.287	17.647.838

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz- Sprawozdania z wykonania budżetu za lata 2000, 2001, 2002.

Analizując dane z tabeli nr 38, zauważyć można różnice między planowanym budżetem, a jego wykonaniem, zarówno po stronie wydatków jak i dochodów. W roku 2000 wykonano 98,8 % planowanych dochodów, w roku 2001- 99,8%, natomiast w roku 2002- 102,4 %. Z kolei po stronie wydatków w roku 2000 wykonanie stanowiło 98, 4% planowanych wydatków, w roku 2001- 94, 5%, a w roku 2002- 97%.

Najczęstsze źródła pochodzenia dodatkowych dochodów to dotacje celowe a także inne środki zewnętrzne, natomiast źródła pokrycia wyższych od planowanych wydatków to zazwyczaj: nadwyżka budżetowa z lat wcześniejszych i pożyczki.

WYDATKI INWESTYCYJNE

Tabela nr 39

Wyszczególnienie	ROK		
	2000	2001	2002
<i>Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach</i>	22,6%	16,2%	18,5%

*Źródło- Urząd Gminy i Miasta Susz

WYDATKI INWESTYCYJNE WYBRANYCH GMIN Z TERENU POWIATU IŁAWSKIEGO

Tabela nr 40

Gmina	Wydatki inwestycyjne z budżetu Gminy (w PLN)			
	1998 rok	1999rok	2000 rok	2001rok
Kisielice	2 034 383	872 430	492 225	398 680
Susz	4 047 610	2 411 568	3 747 805	2 785 703
Zalewo	1 289 022	1 278 207	1 955 965	1 220 715
Gmina wiejska Iława	1 644 636	1 691 854	2 467 642	2 051 781
Gmina miejska Iława	7 555 315	9 842 939	13 574 220	9 012 769

*Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat wydatki inwestycyjne Gminy Susz stanowiły średnio ok. 19 % ogólnych wydatków Gminy. W najbliższych latach bardzo prawdopodobnym jest, iż procent ten wzrośnie, ze względu na coraz bardziej odważne planowanie inwestycji, licząc się z możliwością ich współfinansowania ze środków Funduszy Strukturalnych.

W porównaniu z wybranymi gminami z terenu Powiatu Iławskiego Gmina Susz, przeznaczająca zdecydowanie najwięcej środków na inwestycje ze wszystkich gmin wiejskich z tego terenu (tabela nr 42).

Dochody i wydatki gmin powiatu iławskiego w 2002r.

Tabela nr 41

Gmina	Dochód na jedną osobę	Dochody ogółem	W tym		W tym		
	W zł.		Dochody własne	Dotacje celowe z budżetu państwa	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	Wydatki majątkow e
	W zł.	W tys. Zł					
Gmina Susz	1.314, 2	16.910,4	4.816,1	3.478,0	16.647,8	9.950,3	3.078,4
Gmina Kisielice	1.454, 3	9.096,7	2.183,4	1.373,5	8.889,8	4.838,8	1.238,8
Gmina Zalewo	1.443, 2	10.124,3	3.353,7	1.581,7	10.166,3	6.974,8	1.029,8
Gmina Lubawa	1.314, 0	13.501,8	3.886,2	1.620,2	13.501,4	9.132,6	2.850,3
Gmina Iława	1.305, 6	14.898,7	5.740,3	2.437,9	15.474,1	10.011,8	2.584,1
Miasto Lubawa	1.351, 6	12.322,3	6.411,9	2.030,6	12.259,6	6.749,3	4.351,8
Miasto Iława	1.328, 7	43.278,7	24.355,7	5.303,4	45.451,4	30.019,6	6.693,6

Źródło- Urząd Statystyczny w Olsztynie.

Stosunkowo wysokie zarówno dochody jak i wydatki Gminy Susz na tle gmin (głównie wiejskich) powiatu iławskiego, są adekwatne do większej liczby ludności mieszkającej na tym terenie. Z analizy dochodu

gminy ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynika, że mniejszy niż w Gminie Susz dochód na jednego mieszkańca przypada jedynie w Gminie Lubawa i Gminie Ława, największy z kolei - w gminach o najmniejszej liczbie ludności(Kisielice, Zalewo).

Wykonanie budżetu gminy w latach 2002- 2003 i planowane na lata 2004- 2009.

Tabela nr 42

Lp	Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
I.	Dochody ogółem	16.910.372	16.824.401	16.303.466	18.882.112	19.613.717	20.400.403	21.412.922	22.473.568
A.	Dochody własne w tym:	4.816.098	5.028.634	5.465.241	5.220.583	5.511.612	5.787.193	6.076.552	6.380.380
1.	Z podatków i opłat lokalnych	2.838.239	3.038.150	3.271.160	3.196.743	3.356.580	3.524.409	3.700.629	3.885.660
2.	Z majątku gminy	577.431	637.748	548.330	575.659	604.442	634.664	666.397	699.717
3.	z udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	1.037.659	1.057.187	1.451.319	1.230.614	1.292.145	1.356.752	1.424.589	1.495.818
B.	Subwencje	8.433.802	8.889.037	9.565.554	9.843.088	10.335.242	10.852.004	11.394.604	11.964.334
C.	Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji Rządowej	2.442.545	2.378.387	1.172.671	2.368.441	2.486.863	2.611.206	2.741.766	2.878.854
D.	Dotacje celowe na zadania własne	91.042	349.097	-	1.450.000	128.000	1.150.000	1.200.000	1.250.000
II.	Wydatki ogółem	16.647.838	15.966.668	19.246.353	18.314.756	19.230.494	20.092.017	21.096.618	22.121.449
A.	Wydatki bieżące	13.954.523	14.237.974	13.846.947	15.366.671	16.135.004	16.941.754	17.788.842	18.678.284
B.	Wydatki inwestycyjne	3.209.764	1.728.694	5.399.406	2.948.085	3.095.489	3.150.263	3.307.776	3.443.165
III.	Spląty pożyczek i kredytów	499.246	318.326	289.726	675.326	381.000	370.000	360.000	355.165
A.	Splata zaciągniętych pożyczek	-	35.326	34.726	34.326	-	-	-	-
1.	w tym: splata rat pożyczek	-	33.326	33.326	33.326	-	-	-	-
2.	Odsetki	-	2.000	1.400	1.000	-	-	-	-
B.	Splata zaciągniętego kredytu	499.246	283.000	255.000	641.000	381.000	370.000	360.000	355.000
1.	w tym: splata rat kredytu	467.000	261.000	243.000	593.000	350.000	350.000	350.000	350.000
3.	Odsetki	32.246	22.000	12.000	48.000	31.000	20.000	10.000	5.000
C.	Wartość udzielonych poręczeń	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	-	-	-
D.	Wykup papierów wartościowych i dyskonto	-	-	-	-	-	-	-	-
IV.	Wynik (I-II)	262.534	-857.735	-2.942.887	567.356	-383.223	308.386	316.304	352.119
V.	Planowana, łączna kwota długu	846.978	648.035	2.022.132	1.395.806	1.045.806	695.806	345.806	-

*Źródło- Uchwała budżetowa na rok 2004r. Rady Miejskiej w Suszu

Planowane wykonanie budżetu na najbliższe lata pokazuje, iż przewiduje się od 2005 r. znaczny (ok. 16%) wzrost dochodów Gminy i Miasta Susz, powodowany głównie wzrostem dochodów z dotacji celowych przeznaczonych na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone Gminie; subwencji a przede wszystkim otrzymaniem dotacji celowych na zadania własne Gminy. Plan ten pokazuje również planowany od 2004r. wzrost wydatków Gminy, związany głównie ze wzrostem wydatków w roku 2004 - inwestycyjnych, a od roku 2005 także bieżących.

Prognoza kwoty długu gminy

Tabela nr 43

L.p.	Rodzaj Zadłużenia	Wykonanie na koniec 31.12.2003r.	Przewidywany stan na koniec roku (w złotych)					
			2004	2005	2006	2007	2008	2009
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Wyemitowane papiery wartościowe							
2.	Kredyty	486 000	243 000					
3.	Pożyczki	66 652	1 779 132	1 395 806	1 045 806	695 806	345 806	
4.	Przyjęte depozyty							
5.	Wymagalne zobowiązania:							
	1) jednostek budżetowych,							
	2) wynikające z:							
	a) ustaw,							
	b) orzeczeń sądu,							
	c) udzielonych poręczeń i gwarancji,							
	d) innych tytułów,							
6.	Łączna kwota długu na koniec roku budż.	552 652	2 022 132	1 395 806	1 045 806	695 806	345 806	0
7.	Dochody ogółem	16 838 847	16 303 466	18 882 112	19 613 717	20 400 403	21 412 922	22 473 568
8.	% udział długu j.s.t. w dochodach na koniec roku	3,3%	12,4%	7,4%	5,3%	3,4%	1,6%	0,0%

*Źródło- Uchwała budżetowa na rok 2004r. Rady Miejskiej w Suszu

Prognoza kwoty długu Gminy na najbliższe lata jest prognozą optymistyczną. Podobnie przewidywany plan wydatków i dochodów Gminy i Miasta Susz na najbliższe lata. Dobra kondycja finansowa, a także duża zdolność kredytowa są istotnymi czynnikami, które dają

Gminie Susz realne szanse na ubieganie się o środki z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

15. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

- wysoki poziom bezrobocia, duży odsetek osób długotrwale pozostających bez pracy
- słaby stan dróg na terenie Gminy i Miasta Susz
- niski poziom wykształcenia, migracje osób wykształconych z terenu Gminy i Miasta Susz do dużych ośrodków miejskich,
- słaby stan techniczny obiektów oświatowych
- postępujące ubożenie mieszkańców, zwłaszcza na terenach wiejskich (głównie popegeerowskich)
- zupełne niewykorzystanie jeziora Suskiego, spowodowane zanieczyszczeniem i brakiem jego rekultywacji
- bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- niedostateczna liczba instytucji okołobiznesowych
- zły stan techniczny dróg dojazdowych do niektórych miejscowości
- niski poziom przedsiębiorczości, szczególnie na terenach wiejskich słabo rozwinięta baza przetwórstwa rolno-spożywczego
- utrudnione warunki komunikacyjne spowodowane niewystarczającym wskaźnikiem utwardzonych dróg gminnych,
- niski poziom bezpieczeństwa użytkowników dróg spowodowany złą jakością nawierzchni ulic (jezdni i chodników), brakiem bezkolizyjnych skrzyżowań,
- niewystarczający stopień zwodociągowania i skanalizowania gminy
- zanieczyszczenie lokalnych wód powierzchniowych i podziemnych spowodowane brakiem sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni na niektórych obszarach,
- dość szybkie wypełnianie kwater składowisk spowodowane m.in. brakiem sortowni,
- zły stan techniczny zachowanych obiektów dziedzictwa kulturowego,
- niewielka ilość uzbrojonych terenów inwestycyjnych
- słabe wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych na potrzeby turystyki
- niewystarczająca infrastruktura sportowa i kulturalna (np. sale sportowe)

- niewystarczająca infrastruktura turystyczna, zarówno lokalowa jak i informacyjna
- słabo rozwinięta ogólnodostępna infrastruktura turystyczna (plaża, ścieżki rowerowe, pola biwakowe, parkingi, etc.)
- niski standard bazy turystycznej
- sezonowość bazy turystycznej (szczególnie noclegowej, ale także rekreacyjnej)
- niewystarczająca liczba i zróżnicowanie bazy gastronomicznej
- niewystarczające środki na prowadzenie spójnej polityki informacyjnej i promocyjnej

III. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE

Analizując powyższe problemy, przyjęto, iż Program Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Susz będzie w najbliższych latach koncentrował się na następujących obszarach rozwoju:

1. turystyka
2. infrastruktura społeczna i techniczna
3. ochrona środowiska

W wyniku szerokiej współpracy z mieszkańcami Gminy Susz (ankiety, spotkania konsultacyjne, punkt kontaktowy) powstała lista celów strategicznych określających dokładnie zakres działania. Dzięki temu możliwe było opracowanie dokumentu akceptowanego społecznie, dostosowanego do lokalnych uwarunkowań, z realnymi szansami na realizację.

Jako rezultat tych spotkań wypracowano 3 cele strategiczne:

Cel 1.

Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Susz

Cel 2.

Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej na terenie Gminy i Miasta Susz

Cel 3.

Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy i Miasta Susz

Zadania w powiązaniu z celami strategicznymi i obszarami oddziaływania

Bezpośrednim następstwem określenia celów strategicznych było sformułowanie listy zadań, których realizacja ma przyczynić się do osiągnięcia wyżej wymienionych celów. Jednocześnie określono obszary oddziaływania danych zadań.

Obszary oddziaływania zadań zmierzających do osiągnięcia celów strategicznych ujęte w perspektywie lat 2004 -2013

1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru

- 1) Osiągnięcie wyższego stopnia kultury użytków rolnych
- 2) Tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz usług turystycznych
- 3) Przeznaczenie pod zabudowę terenów o małej przydatności rolniczej oraz istniejącej i projektowanej infrastruktury technicznej
- 4) Wspieranie powstawania nowych i pomoc w rozwoju już istniejących przedsiębiorstw i producentów rolnych.
- 5) Aktywizacja osób bezrobotnych
- 6) Przygotowywanie i udostępnianie terenów inwestycyjnych dla prowadzenia działalności gospodarczej
- 7) Rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych

2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu

- 1) Przeznaczanie pod zabudowę terenów określonych w planach zagospodarowania przestrzennego oraz decyzjach o lokalizacji inwestycji i warunkach zabudowy.
- 2) Rekultywacja terenów zdegradowanych, w szczególności jeziora Suskiego i terenów po byłych wysypiskach śmieci

3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

- 1) Poprawa bezpieczeństwa ciągów komunikacyjnych poprzez budowę, przebudowę istniejących dróg, chodników, ścieżek rowerowych i ścieżek pieszych

- 2) Budowa sieci wodociągowych na terenach, gdzie występuje brak wody do spożycia oraz przeznaczonych pod inwestycje.
- 3) Modernizacje i budowa sieci kanalizacyjnych, szczególnie na terenach gdzie występuje zagrożenie zanieczyszczenia lokalnych wód powierzchniowych i podziemnych oraz na terenach przeznaczonych pod inwestycje.
- 4) Budowa sieci elektroenergetycznej, szczególnie na nowych terenach inwestycyjnych oraz modernizacja istniejącego oświetlenia drogowego.
- 5) Rozbudowa i przebudowa istniejącego systemu ciepłowniczego i termomodernizacji budynków.
- 6) Budowa sieci gazowej, szczególnie na terenach przeznaczonych pod inwestycje.
- 7) Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej.

4. Poprawa stanu środowiska naturalnego.

- 1) Doposażenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w sprzęt służący zbiórce odpadów komunalnych
- 2) Likwidacja źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych
- 3) Zmiana systemu ogrzewania obiektów powodującego zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.
- 4) Konieczność zachowania wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych przy jednocześnie rozwijającej się działalności inwestycyjnej
- 5) Objęcie ochroną prawną obiektów i zespołów przyrodniczych o szczególnych walorach krajobrazowych.

5. Poprawa stanu środowiska kulturowego

- 1) Rewitalizacja Starego Miasta w Suszu (szczegółowy opis w Programie Rewitalizacji)
- 2) Remonty obiektów dziedzictwa kulturowego i sakralnego

6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

- 1) Budowa infrastruktury technicznej
- 2) Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych

- 3) Umożliwienie zdobycia wykształcenia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez mieszkańców Gminy i Miasta Susz
- 4) Rozbudowa infrastruktury turystycznej, sportowej i kulturalnej
- 5) Polepszenie stanu bezpieczeństwa publicznego
- 6) Stworzenie punktu informacji gospodarczej, oferującego poradnictwo i doradztwo dla już działających i nowotworzonych podmiotów gospodarczych
- 7) Budowa i remonty bazy oświatowej
- 8) Tworzenie publicznych punktów dostępu do internetu

Tabelaryczne zestawienie celów strategicznych, obszarów oddziaływania i zadań zaplanowanych na lata 2004 - 2006

Cel strategiczny	Obszar oddziaływania	Zadanie
<p>Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Susz</p>	<p>Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru</p>	<p>Budowa sieci kanalizacyjnej Susz- Emilianowo</p>
		<p>Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Januszewo- Ulnowo</p>
		<p>Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Kamieniec</p>
	<p>Zmiany w sposobie użytkowania terenu</p>	<p>Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Lubnowy Wielkie</p>
		<p>Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Bałoszyce</p>
		<p>Budowa sieci kanalizacyjnej Susz- Bronowo</p>
	<p>Rozwój systemu infrastruktury</p>	<p>Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Nipkowie</p>
		<p>Budowa sieci kanalizacyjnej- ul. Pieniężnego/Susz</p>
		<p>Budowa sieci wodociągowej Susz- Bronowo</p>
		<p>Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej z ulicy Iławskiej do ulicy Piastowskiej</p>
		<p>Rozbudowa SUW w Suszu</p>
		<p>Rozbudowa SUW w Redakach</p>
		<p>Rozbudowa SUW w Jawtach Małych</p>
		<p>Dozbrojenie sieci kanaliz. na terenie Gminy i Miasta- ul. Wiejska, ul. Leśna; Januszewo, Brusiny, Nipkowie, Różnowo pompowni ul. Boczna</p>
		<p>Rekultywacja j. Suskiego- kolektor burzowy wzdłuż zach. linii brzegowej</p>
	<p>Rekultywacja J. Suskiego- spiętrzenie wód jeziora i rekultywacja</p>	

<p>Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Susz</p>	<p>Rozwój systemu komunikacji</p> <p>Rozwój systemu infrastruktury</p>	Przebudowa drogi gminnej Piotrkowo- Strzykowo
		Przebudowa drogi gminnej Lubnowy Małe- Pachutki
		Przebudowa drogi gminnej Bornice- Lubnowy Wielkie
		Przebudowa drogi gminnej Jakubowo Gałdowo
		Budowa drogi gminnej Babięty Wlk.- Ząbrowo- II etap
		Przebudowa drogi gminnej Różnowo- Michałowo
		Przebudowa ulicy Kraszewskiego
		Przebudowa ul. Pułaskiego
		Przebudowa ul. Kochanowskiego
		Przebudowa ul. Słowackiego
		Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie Miasta : ul. Piastowska, ul. Słowiańska, ul. Pieniężnego, ul. Iławska, ul. Wyszyńskiego, ul. Leśna, ul. Dworcowa, ul. Prabucka, ul. Koszarowa- zgodnie z opracowana analizą bezpieczeństwa drogowego
		Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy Susz: Różnowo, Redaki, Olbrachtowo, Ulnowo, Jawty Wielkie, Bałszyce, Żakowice
<p>Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Susz</p>	<p>Poprawa warunków i jakości życia</p>	<p>Budowa systemu monitoringu na terenie Miasta</p>

Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy i Miasta Susz	Poprawa warunków i jakości życia	Budowa Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu
	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Budowa Sali gimnastycznej w Jawtach Wielkich
		Budowa Sali gimnastycznej w Babiętach
		Odwodnienie budynku Gimnazjum w Suszu
Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej w Gminy i Miasta Susz	Poprawa stanu środowiska kulturowego	Budowa ścieżki spacerowo- rowerowej wokół jeziora Suskiego- etap I
	Rozwój systemu infrastruktury	Utworzenie punktu informacji turystycznej działającej w ramach LOT
		Utworzenie punktu informacji gospodarczej na bazie GCI
	Poprawa warunków i jakości życia	Utworzenie centrum kształcenia dla osób bezrobotnych
		Utworzenie w Suszu schroniska młodzieżowego
		Wymiana oświetlenia na terenie Gminy i Miasta Susz
Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy i Miasta Susz	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Likwidacja zamkniętych oczyszczalni ścieków (Bałoszyce, Ulnowo, Dąbrówka, Kamieniec)
	Poprawa warunków i jakości życia	Rekultywacja gruntów po byłych wysypiskach śmieci
		Doposażenie ZAK. w sprzęt służący zbiórce odpadów komunalnych.
		Zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Suszu

Ze względu na możliwości finansowe gminy oraz konieczność wykonania zadań w określonej kolejności, zadania zostały podzielone na dwie grupy. Te, o realizacji zaplanowanej na lata 2004-2006, oraz te, których wykonanie ma nastąpić w latach 2007 -2013.

Projekty zaplanowane na lata 2004-2006, to takie, których zasadnicza część, nierzadko organizacyjna, odbędzie się w latach 2004-2006, a później będą miały miejsce działania o charakterze ciągłym lub okresowym.

Powyżej zostały zaprezentowane działania na lata 2004 - 2006, zaś poniżej zadania w podziale na trzy cele strategiczne, których realizacja zaplanowana została na lata 2007 - 2013.

Zadania inwestycyjne według celów strategicznych na lata 2007 - 2013

A. Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy Susz.

I. Infrastruktura techniczna:

1) Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej:

- dobrojenie sieci wodociągowej na terenie Gminy Susz
- dobrojenie sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Susz
- wymiana sieci wodociągowej na terenie Miasta Susz
- wymiana sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta Susz

2) Poprawa jakości dróg i ulic na terenie Gminy i Miasta Susz:

- przebudowa ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy Susz:

- Różnowo- Michałowo
- Bornice- Obrzynowo
- Różnowo- Lubnowy Wielkie
- Lubnowy Wielkie- Lubnowy Małe (Janowo)
- Adamowo- Róża
- Falknowo- Grabowiec
- Chełmżyca- Ząbrowo

- Chełmżyca- Redaki
- Redaki- Czerwona Woda
- Babięty Wielkie- Babięty Małe
- Żakowice- Klimy
- Jawty Wielkie- Trumiejki
- Emilianowo- Bałoszyce Małe
- Susz- Karolewo
- Adamowo- Emilianowo
- Jawty Wielkie- Grażynowo
- Jawty Małe- Jawty Wielkie
- Bałoszyce- Krzywiec

- przebudowa ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy i Miasta (w tym m.in. położenie chodników, zjazdów autobusowych, itp.)
- budowa w porozumieniu z urzędem wojewódzkim i starostwem powiatowym ronda przy ulicy Iławskiej

II. Infrastruktura społeczna:

1) Poprawa infrastruktury dydaktycznej i sportowej:

- budowa sal gimnastycznych przy szkołach na terenie Gminy Susz (m.in. Kamieniec, Lubnowy , Piotrkowo)
- przebudowa stadionu miejskiego w Suszu przy ul. Leśnej
- kontynuacja przebudowy boisk na terenach Gminy

2) Budowa schroniska dla zwierząt

B. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz:

- 1) budowa ścieżko spacerowo- rowerowej wokół J. Suskiego- II etap
- 2) zagospodarowanie terenu plaży: utworzenie wypożyczalni sprzętu wodnego, placu zabaw, ławeczek, oświetlenie
- 3) rewitalizacja parku miejskiego: fontanna, ścieżki spacerowe, ławeczki, itp.
- 4) zabezpieczenie murów obronnych

- 5) zagospodarowanie terenu po byłym MOK
- 6) podświetlenie Kościołów
- 8) przebudowa chodników, budowa trawników, itp. na terenie miasta
- 9) odbudowa Starego Miasta - w tym odnowa elewacji budynków, przebudowa uliczek na brukowe
- 10) kontynuacja działań wspierających: punkt informacji turystycznej, punkt informacji gospodarczej i centrum kształcenia ustawicznego.

C. Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy i Miasta Susz:

- 1) modernizacja istniejących systemów grzewczych na systemy emitujące mniej zanieczyszczeń do środowiska.

IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

W poniższych zestawieniach, każde z zadań wymienionych na lata 2004 - 2006, zostało opisane z uwzględnieniem najważniejszych kryteriów. Każde z zadań posiada nazwę, harmonogram realizacji, oczekiwane rezultaty, informację na temat zgodności z założeniami planu zagospodarowania przestrzennego (studium), nazwy instytucji i podmiotów uczestniczących we wdrażaniu oraz przewidywane nakłady do poniesienia.

W kryteriach kolejności realizacji przyjęto, że:

A - oznacza zadania najpilniejsze

B - oznacza zadania mniej pilne lub realizowane w dłuższym okresie czasu

C - oznacza zadania realizowane w późniejszym terminie

a) Planowane projekty w okresie 2004 - 2006

Nazwa planowanego działania (lokalizacja)	Kryteria kolejności realizacji	Dokument umożliwiający realizację planowanej inwestycji	Etapy działania, czas realizacji (harmonogram)	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia a) budżet JST b/ UE c/ inne
Poprawa jakości dróg i ulic na terenie Gminy i Miasta Susz						
Przebudowa drogi gminnej Piotrkowo - Strzykowo	A	dokumentacja techniczna	2004 - 2005	- poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska, - poprawa warunków transportowych dla potencjalnych inwestorów, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - utwardzenie 963 metrów nawierzchni	Gmina Susz	841.592,00 a/ 223.106,00 b/ 618.486,00

Przebudowa drogi gminnej Lubnowy Małe - Pachutki	C	dokumentacja techniczna	2006	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawa estetyki wsi, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - utwardzenie 2.368 m.nawierzchni 	Gmina Susz	1.600.000,00 a/ 400.000,00 b/ 1.200.000,00
Przebudowa drogi gminnej Bornice- Lubnowy Wielkie	A	dokumentacja techniczna	2004	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - utwardzenie 1.667 m. nawierzchni 	Gmina Susz	1.154.001,00 a/288.500,00 b/865.501,00
Przebudowa drogi gminnej Jakubowo Kisielickie - Gałdowo	C	dokumentacja techniczna	2006	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - utwardzenie 1.252 m. nawierzchni 	Gmina Susz	900.000,00 a/225.000,00 b/675.000,00

Przebudowa drogi gminnej Babięty Wielkie - Ząbrowo - II etap	B	dokumentacja techniczna	2005	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - utwardzenie 600 m. nawierzchni 	Gmina Susz	450.000,00 a/112.500,00 b/337.500,00
Przebudowa drogi gminnej Różnowo- Michałowi	C	dokumentacja techniczna- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - przebudowa 2.200 mb. nawierzchni 	Gmina Susz	1.100.000,00 a/275.000,00 b/825.000,00

Przebudowa ulicy Kraszewskiego	B	dokumentacja techniczna	2004 – 2005	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska -poprawa estetyki miasta, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - przebudowa 414 m dróg 	Gmina Susz Powiat Iławski	480.000,00 a/ 232.500,00 b/ 247.500,00
Przebudowa ulicy Pułaskiego	B	dokumentacja techniczna	2006	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska -poprawa estetyki miasta, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - wybudowanie 310 m dróg 	Gmina Susz Powiat Iławski	105.000,00 a/ 26.250,00 b/ 78.750,00

Przebudowa ul. Kochanowskiego	C	dokumentacja techniczna	2006	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawa estetyki miasta, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - przebudowa 110 m dróg 	Gmina Susz	200.000,00 a/ 50.000,00 b/ 150.000,00
----------------------------------	---	----------------------------	------	---	------------	--

Przebudowa ul. Słowackiego	C	dokumentacja techniczna	2006	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu jazdy - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawa warunków transportowych dla potencjalnych inwestorów, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - przebudowa 110 m dróg 	Gmina Susz	200.000,00 a/ 50.000,00 b/ 150.000,00
-------------------------------	---	----------------------------	------	--	------------	--

<p>Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie miasta: Ul. Piastowska Ul. Słowiańska Ul. Pieniężnego Ul. Iławska Ul. Wyszyńskiego Ul. Leśna Ul. Dworcowa Ul. Prabucka Ul. Koszarowa</p>	<p>A</p>	<p>Zgodnie z opracowaną analizą bezpieczeństwa drogowego</p>	<p>2004 – 2006</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa ruchu - poprawa estetyki miasta, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - wzrost natężenia ruchu rowerowego; - stworzenie warunków do bezpiecznego powrotu ze szkoły - poprawa bezpieczeństwa ruchu - skrócenie czasu przejazdu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawa warunków transportowych dla potencjalnych inwestorów, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - poprawy warunków dowozu surowców lub produktów, - przebudowa dróg. 	<p>Gmina Susz</p>	<p>5.000.000,00 a/ 1.333.000,00 b/ 3.667.000,00</p>
---	----------	--	--------------------	--	-------------------	--

Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie gminy: Różnowo Redaki, Olbrachtowo, Ulnowo Bałszyce Jawty Wielkie Żakowice	A/B	Dokumentacja techniczna (częściowo), na pozostałe odcinki dróg dokumentacja techniczna- do opracowania	2004 -2006	- poprawa bezpieczeństwa ruchu - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska - poprawa warunków transportowych dla potencjalnych inwestorów, - poprawa dostępności do istniejącej bazy usługowej, - przebudowa 366,96 m dróg i 2.500 m ² chodników	Gmina Susz	280.000,00 a/ 280.000,00
Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej						
Budowa sieci wodociągowej Susz - Bronowo	B	Dokumentacja techniczna	2004 -2005.	- zwiększenie odsetka zwodociągowania gospodarstw domowych - podniesienie standardu życia mieszkańców - zwiększenie liczby gospodarstw agroturystycznych - podłączenie 20 gospodarstw domowych i innych odbiorców - budowa ok. 800 mb sieci wodociągowej	Gmina Susz	206.647,00 a/ 51.662,00 b/ 154.985,00

<p>Dozbrojenie sieci wodociągowej na terenie gminy: Redaki – Babięty Małe Lubnowy Wielkie Lubnowy Małe Olbrachtówko – Stawiec Kamieniec Michałowno</p>	<p>A</p>	<p>Dokumentacja techniczna- do opracowania</p>	<p>2004 -2006.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie odsetka zwodociągowania gospodarstw domowych - podniesienie standardu życia mieszkańców - zwiększenie liczby gospodarstw agroturystycznych - podłączenie 50 gospodarstw domowych 	<p>Gmina Susz</p>	<p>239.956,00 a/ 239.956,00</p>
<p>Budowa sieci wodno - kanalizacyjnej z ulicy Hławskiej do ulicy Piastowskiej</p>	<p>B</p>	<p>Dokumentacja techniczna</p>	<p>2004 - 2005</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - zwiększenie odsetka zwodociągowania gospodarstw domowych - podniesienie standardu życia mieszkańców - budowa 772 mb sieci wodno- kanalizacyjnej 	<p>Gmina Susz</p>	<p>298.500,00 a/ 298.500,00</p>

Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Suszu	A	Dokumentacja techniczna	2004	- podniesienie standardu życia mieszkańców - zmniejszenie energochłonności urządzeń - polepszenie parametrów wody	Gmina Susz	900.363,00 a/ 314.137,00 b/ 586.226,00
Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Jawtach Małych	C	Dokumentacja techniczna- do przygotowania	2006	- podniesienie standardu życia mieszkańców - zmniejszenie energochłonności urządzeń - polepszenie parametrów wody	Gmina Susz	450.000,00 a/ 112.500,00 b/ 337.500,00
Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Redakach	B	Dokumentacja techniczna do przygotowania	2005	- podniesienie standardu życia mieszkańców - zmniejszenie energochłonności urządzeń - polepszenie parametrów wody	Gmina Susz	1.200.000,00 a/ 300.000,00 b/ 900.000,00

<p>Dozbrojenie sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy: Ul. Wiejska Ul. Leśna Januszewo Brusiny Nipkowie Różnowo oraz pompownia na ul. Bocznej</p>	<p>A</p>	<p>Dokumentacja techniczna- do przygotowania</p>	<p>2006</p>	<p>- zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej ok.80 gospodarstw domowych</p>	<p>Gmina Susz, mieszkańcy</p>	<p>1.465.000,00 a/ 366.250,00 b/1.098.750,00</p>
---	----------	--	-------------	---	-----------------------------------	---

Budowa sieci kanalizacji Susz – Emilianowo	A	Dokumentacja techniczna	2004 -2005	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - podłączenie do sieci kanalizacyjnej jednego z większych zakładów produkcyjnych - likwidacja przydomowych, bezodpływowych zbiorników na ścieki - budowa 1778 mb sieci kanalizacyjnej 	Gmina Susz, mieszkańcy	955.245,56 a/ 238.811,39 b/ 716.434,17
---	---	----------------------------	------------	--	---------------------------	---

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Januszewo - Ulnowo	A	Dokumentacja projektowa	2004	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - podłączenie do gminnej sieci kanalizacyjnej ok. 40 gospodarstw domowych - likwidacja przydomowych zbiorników na ścieki - budowa 6854 mb sieci kanalizacyjnej 	Gmina Susz, mieszkańcy	855.692,00 a/ 213.923,00 b/ 641.769,00
Budowa sieci kanalizacji w miejscowości Kamieniec	B	Dokumentacja techniczna	2004 -2005	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - powstaną 23 przyłącza 	Gmina Susz, mieszkańcy	410.000,00 a/ 215.000,00 b/ 195.000,00

Budowa sieci kanalizacji w miejscowości Lubnowy Wielkie	A	Dokumentacja techniczna	2004 -2005	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - powstanie 17 przyłączy - likwidacja przydomowych, bezodpływowych zbiorników na ścieki 	Gmina Susz, mieszkańcy	300.000,00 a/ 100.000,00 b/ 200.000,00
---	---	-------------------------	------------	--	------------------------	---

Budowa sieci kanalizacji w miejscowości Bałszyce	B	Dokumentacja techniczna	2004 -2005	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - podłączenie do sieci kanalizacji 14 gospodarstw domowych - podłączenie do sieci kanalizacyjnej Hotelu-Restauracji i Gospodarstwa Rolnego (przetwórstwo warzyw) - budowa 1687 mb sieci kanalizacyjnej - likwidacja przydomowych bezodpływowych zbiorników na ścieki 	Gmina Susz, mieszkańcy	831.030,25 a/ 233.469,00 b/ 597.561,00
--	---	-------------------------	------------	---	------------------------	---

Budowa sieci kanalizacji Susz – Bronowo	B	Dokumentacja techniczna	2004 -2005	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - stworzenie warunków do rozwoju agroturystyki - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - podłączenie do sieci kanalizacyjnej 20 gospodarstw domowych itp. - likwidacja przydomowych, bezodpływowych zbiorników na ścieki - budowa ok. 800 mb sieci kanalizacyjnej 	Gmina Susz, mieszkańcy	589.479,00 a/ 153.148,50 b/ 436.330,50
--	---	----------------------------	------------	--	---------------------------	---

Budowa sieci kanalizacji w miejscowości Nipkowie	C	Dokumentacja techniczne- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - likwidacja przydomowych, bezodpływowych zbiorników na ścieki(2) - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - podłączeni do sieci kanalizacyjnej 14 gospodarstw domowych i jednego zakładu 	Gmina Susz, mieszkańcy	150.000,00 a/ 37.500,00 b/ 112.500,00
Budowa sieci kanalizacji w Suszu Ul. Pieniężnego	A	Dokumentacja techniczna	2004	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - dociążenie oczyszczalni ścieków - zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych - zwiększenie odsetka skanalizowania gospodarstw domowych - powstanie 7 przyłączy 	Gmina Susz, mieszkańcy	70.000,00 a/ 70.000,00

Rekultywacja Jeziora Suskiego- kolektor burzowy wzdłuż zachodniej linii brzegowej	A	Dokumentacja techniczna	2005	- zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych - zakończenie procesu odprowadzania do misy jeziora ścieków z tzw. „dzikich” podłączeń kanalizacyjnych - stworzenie warunków do podjęcia właściwego procesu rekultywacji Jeziora Suskiego	Gmina Susz	1.809.410,32 a) 452.352,58 b) 1.357.057,74
Rekultywacja Jeziora Suskiego- spiętrzenie wód jeziora i rekultywacja	A	Dokumentacja techniczna	2006	- przywrócenie wartości rekreacyjnych jeziora Suskiego - zagospodarowanie nadbrzeża jeziora w celu utworzenia bazy turystyczno- sportowej - stworzenie korzystnych warunków do tworzenia i powstawania nowych miejsc pracy	Gmina Susz	1.200.000,00 a/ 300.000,00 b) 900. 000,00
Budowa systemu monitoringu na terenie Miasta	B	Dokumentacja- do przygotowania	2004 – 2005	- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa - zwiększenie skuteczności policji - zmniejszenie liczby przestępstw	Gmina Susz Policja Przedsiębiorcy prywatni	120.000,00 a/ 40.000,00 b/ 80.000,00
Poprawa stanu środowiska naturalnego Gminy i Miasta Susz						

Likwidacja zamkniętych oczyszczalni ścieków Bałoszyce Ulnowo Dąbrówka Kamieniec	C	Dokumentacja- do przygotowania	2006	- poprawa stanu środowiska naturalnego - wyeliminowanie możliwości skażenia epidemiologicznego	Gmina Susz	1.200.000,00 a/ 300.000,00 b/ 900.000,00
Rekultywacja gruntów po byłych wysypiskach śmieci	C	Dokumentacja- do przygotowania	2006	- poprawa stanu środowiska naturalnego - zmiana przeznaczenia gruntu	Gmina Susz	200.000,00 a/ 50.000,00 b/ 150.000,00
Doposażenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w sprzęt służący zbiórce odpadów komunalnych	C	-	2005 -2006	- poprawa jakości świadczonych usług - rozszerzenie zakresu świadczonych usług - zwiększenie wydajności pracy - zmniejszenie zagrożenia epidemiologicznego	Gmina Susz	700.000,00 a/ 325.000,00 b/ 375.000,00
Poprawa infrastruktury dydaktycznej i sportowej						

Budowa Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu	A	Dokumentacja techniczna	2004 -2006	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie nowych miejsc pracy - zwiększenie liczby młodzieży uprawiającej sport - zwiększenie liczby osób korzystających z zajęć rehabilitacyjnych - podniesienie atrakcyjności turystycznej Susza - stworzenie warunków do uprawiania sportu wyczynowego - zwiększenie liczby imprez o charakterze kulturalnym, sportowym i rozrywkowym - zwiększenie liczby sekcji sportowych 	Gmina Susz	9.622.985,00 a/ 2.405.671,00 b/ 7.217.014,00
---	---	-------------------------	------------	---	------------	---

Budowa sali gimnastycznej W Jawtach Wielkich	C	Dokumentacja techniczna- do przygotowania	2004 – 2006	- stworzenie na terenie wiejskim warunków do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży oraz osób starszych, - powstanie nowych miejsc pracy - zwiększenie liczby młodzieży uprawiającej sport	Gmina Susz	1.220.000,00 a/ 320.000,00 b/ 900.000,00
Budowa sali gimnastycznej W Babiętach	A	Dokumentacja techniczna do przygotowania	2004 – 2006	- stworzenie na terenie wiejskim warunków do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży oraz osób starszych, - powstanie nowych miejsc pracy - zwiększenie liczby młodzieży uprawiającej sport	Gmina Susz	1 .220.000,00 a/ 320.000,00 b/ 900.000,00

Odwodnienie budynku gimnazjum w Suszu	B	Dokumentacja techniczna	2004	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie kosztów utrzymania obiektu - poprawa stanu technicznego budynku, skutkująca w poprawie warunków młodzieży uczącej się - zmniejszenie kosztów funkcjonowania 	Gmina Susz MENiS	250.000,00 a/ 125.000,00 c/ 125.000,00
Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz						
Budowa ścieżki spacerowo – rowerowej wokół jeziora Suskiego – etap I	C	Dokumentacja techniczna- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby turystów - powstanie nowych miejsc pracy - podniesienie wartości turystycznej i inwestycyjnej - wzrost turystyki rowerowej - stworzenie warunków do rozwoju agroturystyki - budowa 6.000 m² ścieżki wokół Jeziora Suskiego 	Gmina Susz, stowarzyszenia	1.800.000,00 a/ 450.000,00 b/ 1.350.000,00

Utworzenie punktu informacji turystycznej działającej w ramach LOT	C	Opracowanie własne- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie miejsc pracy - zwiększenie zainteresowania wypoczynkiem na terenie Gminy i Miasta Susz - zwiększenie liczby turystów - pomoc w organizacji kwater agroturystycznych - stworzenie bazy danych na temat miejsc noclegowych, atrakcji, etc. 	Gmina Susz LOT Przedsiębiorcy prywatni	50.000,00 a/ 12.500,00 b/ 37.500,00
Utworzenie punktu informacji gospodarczej na bazie GCI	C	Opracowanie własne- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie warunków wymiany informacji gospodarczych - stworzenie pełnej bazy informacji na temat możliwości inwestycji na terenie gminy - stworzenie miejsc pracy - pomoc w uzyskaniu informacji potrzebnych do korzystania ze środków unijnych 	Gmina Susz Izba Handlowo - Przemysłowa „Warmia Mazury”	30.000,00 a/ 7.500,00 b/ 22.500,00
Utworzenie centrum kształcenia ustawicznego	C	Opracowanie własne- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie miejsc pracy - stworzenie warunków dla przekwalifikowania się osób bezrobotnych lub pragnących zmienić zawód - szkolenie pod potrzeby rynku pracy 	Gmina Susz Izba Handlowo - Przemysłowa „Warmia Mazury”	50.000,00 a/ 12.500,00 b/ 37.500,00

Utworzenie schroniska młodzieżowego	C	Dokumentacja i opracowanie- do przygotowania	2006	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie bazy noclegowej dla potrzeb turystów - stworzenie miejsc pracy - zagospodarowanie i wykorzystanie dostępnych pomieszczeń lokalowych na terenie szkoły - zwiększenie liczby turystów - zabezpieczenie miejsc noclegowych na potrzeby imprez sportowych o charakterze wojewódzkim i krajowym – triathlon - stworzenie miejsc noclegowych na potrzeby współpracy i wymiany młodzieży - polepszenie oferty turystycznej Gminy i Miasta Susz 	Gmina Susz SP	200.000,00 a/ 50.000,00 b/ 150.000,00
Modernizacja oświetlenia na terenie gminy Susz	B	Dokumentacja- do przygotowania	2004 - 2005	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa bezpieczeństwa publicznego - zmniejszenie zużycia energii - poprawa bezpieczeństwa drogowego 	Gmina Susz Zakład Energetyczny	385.000,00 a/ 165.000,00 b/ 220.000,00

b) Planowane projekty w okresie 2007 -2012

Nazwa planowanego działania (lokalizacja)	Dokument umożliwiający realizację planowanej inwestycji	Etapy działania, czas realizacji (harmonogram)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia
Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej				
dozbrojenie sieci wodociągowej na terenie Gminy Susz	Dokumentacja- do opracowania	2007 – 2013	Gmina Susz	1 300 000 zł
dozbrojenie sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Susz	Dokumentacja- do opracowania	2007 -2013	Gmina Susz	2 500 000 zł
wymiana sieci wodociągowej na terenie Miasta Susz	Dokumentacja- do opracowania	2007-2013	Gmina Susz	5 000 000 zł
wymiana sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta Susz	Dokumentacja- do opracowania	2007 -2013	Gmina Susz	8 000 000 zł

Poprawa jakości dróg i ulic na terenie Gminy i Miasta Susz

Przebudowa dróg gminnych: <ul style="list-style-type: none"> • Bornice- Obrzynowo • Różnowo- Lubnowy Wielkie • Lubnowy Wielkie- Lubnowy Małe • Adamowo- Róża • Falknowo- Grabowiec • Chełmżyca- Ząbrowo • Chełmżyca- Redaki • Redaki- Czerwona Woda • Babięty Wielkie- Babięty Małe • Żakowice- Klimy • Jawty Wielkie- Trumiejki • Emilianowo- Bałoszyce Małe • Susz- Karolewo • Adamowo- Emilianowo 	Dokumentacja- do opracowania	2007 - 2013	Gmina Susz	łącznie około 8.000.000 zł
Budowa ronda przy ulicy Iławskiej	Dokumentacja - do opracowania	2007 - 2013	Gmina Susz w porozumieniu ze Starostwem Powiatowym w Iławie i Urzędem Wojewódzkim w Olsztynie	3.000.000 zł
Przebudowa ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy i Miasta Susz	Dokumentacja- do opracowania	2007	Gmina Susz	3 200 000 zł
Poprawa infrastruktury dydaktycznej i sportowej				

Budowa sal gimnastycznych przy szkołach na terenie Gminy Susz: - Kamieniec - Lubnowy - Piotrkowi	Dokumentacja- do opracowania	2008 - 2013	Gmina Susz	3. 700. 000,00 zł
Przebudowa stadionu miejskiego w Suszu przy ul. Leśnej	Dokumentacja- do opracowania	2008 - 2013	Gmina Susz	1 500 000 zł
Kontynuacja przebudowy boisk na terenie Gminy	Dokumentacja- do opracowania	2008 -2013	Gmina Susz	300.000,00 zł
Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej na terenie Gminy i Miasta Susz				
Budowa ścieżki spacerowo - rowerowej wokół J. Suskiego- II etap	Dokumentacja- do opracowania	2007 -2013	Gmina Susz,	1 800.000,00 zł- dwa etapy
Zagospodarowanie terenu plaży: utworzenie wypożyczalni sprzętu wodnego, placu zabaw, ławeczek,	Dokumentacja- do opracowania	2007-2013	Gmina Susz, stowarzyszenia, przedsiębiorcy	300.000,00 zł
Działania rewitalizacyjne: - rewitalizacja parku miejskiego: fontanna, ścieżki spacerowe, ławeczki, - zabezpieczenie murów obronnych - podświetlenie kościołów - odbudowa Starego Miasta - w tym odnowa elewacji budynków, przebudowa uliczek na brukowe	Program Rewitalizacji	2007 - 2013	Gmina Susz, instytucje zewnętrzne, stowarzyszenia	1 500 000 zł
Kontynuacja działań wspierających rozwój infrastruktury społecznej: punkt informacji turystycznej, punkt informacji gospodarczej i centrum kształcenia ustawicznego	Do opracowania	2007-2013	Gmina Susz, instytucje zewnętrzne	100 000 zł

V. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z CELAMI STRATEGICZNYMI INNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU

3.1. Powiązanie projektów z problemami opisanymi w Strategii powiatu iławskiego.

Cele, programy i zadania Gminy i Miasta Susz nawiązują do celów strategicznych, programów i zadań operacyjnych sformułowanych w Strategii Rozwoju Powiatu Iławskiego. Analizując ich wzajemne powiązania, od najszerszych, do najbardziej sprecyzowanych, można zauważyć proste i konsekwentnie powtarzające się zależności.

Cele strategiczne powiatu do roku 2011:

1. Podniesienie poziomu wiedzy, wykształcenia i świadomości mieszkańców powiatu iławskiego dla zwiększenia stopnia mobilności na rynku pracy i samorozwoju
2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, stanu zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców powiatu
3. Rozwój infrastruktury, podniesienie jej funkcjonalności i korzyści dla mieszkańców powiatu
4. Ochrona zasobów naturalnych i wykorzystanie ich dla celów rozwoju społeczno - gospodarczego z zachowaniem walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego

Cele strategiczne powiatu iławskiego i Gminy Susz pozostają niemal identyczne.

W ramach celów rozwoju turystyki, proponuje się w powiecie i w gminie wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczych oraz podnoszenie ich atrakcyjności, np. poprzez tworzenie tras rowerowych, pieszych, szlaków wodnych i małej infrastruktury turystycznej.

W powiecie iławskim i Gminie Susz, istnieje dość poważna potrzeba w zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej. W celu poprawy poziomu życia mieszkańców oraz stworzenie lepszych warunków dla ewentualnych przyszłych inwestorów, planuje się naprawę istniejących i budowę nowych dróg, rozwiązanie problemów związanych z gospodarką odpadami, stworzenie schroniska młodzieżowego i budowę Centrum Sportu i Rekreacji.

Sposobem na rozwiązanie obecnych problemów gospodarczych mają być rozwój funkcji turystycznych a także przedsiębiorczości. Pośrednio przyczynić się do tego ma również rozwój infrastruktury, który wesprzeć ma polepszenie sytuacji społecznej. Spójność celów Gminy Susz i powiatu iławskiego gwarantuje większą efektywność realizowanych działań.

Projekty działań zaplanowanych dla Gminy i Miasta Susz na lata 2004-2006 i późniejsze, pozostają w zgodzie z celami strategicznymi i planami rozwoju powiatu iławskiego. Zadania, z zakresu każdej z dziedzin, infrastruktury społecznej i technicznej, turystyki, były tworzone po zapoznaniu się z odpowiednimi dokumentami zawierającymi cele i działania zaplanowane dla województwa, powiatu i gminy, a następnie, planowane tak, aby nie odbiegać od kierunków rozwoju przyjętych na szczeblach powiatowym i wojewódzkim.

3.2. Powiązanie projektów ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Susz.

Cele strategiczne Gminy i Miasta Susz, na podstawie, których określone zostały projekty działań dla gminy, pozostają również w ścisłym powiązaniu i zgodzie z celami strategicznym, zawartymi w „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Susz”.

Cele strategiczne zawarte w „Studium”:

- 1) aktywizacja gospodarcza miasta Susz i jego bezpośredniego otoczenia w kierunku stabilizacji działalności wytwórczych i usługowych, w tym ukształtowania węzła obsługi i rozrządu ruchu turystycznego w obszarze PKPI,
- 2) restrukturyzacje obszarów wiejskich w kierunku stabilizacji funkcji rolniczych i wzrostu aktywności gospodarczych nierolniczych w kierunku gospodarki rolnej.

Cele strategiczne odcinkowe:

- 1) modernizacja i poprawa stanu technicznego układu komunikacyjnego;
- 2) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych eliminacja zagrożeń dla zasobów wód w głębszych;
- 3) rozwiązanie systemowe gospodarki odpadami,
- 4) odbudowa i rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego Miasta Susz oraz przekształcenie w obszarze sfery centrotwórczej i usług ogólnomiejskich;
- 5) ukształtowanie bazy obsługi i rozrządu ruchu turystycznego w powiązaniu z zagospodarowaniem otoczenia Jeziora Suskiego;
- 6) stabilizacja głównych ogniw sieci osadniczej i skanalizowanie ich w systemach zbiorczych odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- 7) kształtowanie możliwości rozwoju dla działalności gospodarczych nierolniczych i agroturystyki.

3.3. Powiązanie projektów ze Statutem Związku Gmin „Jeziorak” oraz Programem Aktywizacji Turystycznej Związku Gmin „Jeziorak”.

Związek Gmin „Jeziorak” zajmuje się przede wszystkim:

- promocją turystyki
- rozwojem lokalnej infrastruktury technicznej
- ochroną środowiska

Gmina Susz realizując zapisy zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Susz” wstąpiła do Związku w roku 2001, akceptując zakres działania Związku Gmin „Jeziorak”.

Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy/ powiatu/województwa

Inne działania gminne	Działania realizowane w powiecie	Działania realizowane w województwie	Uwagi
1. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej			
„Gminny Program Ochrony Środowiska”	Rozwój infrastruktury, podniesienie jej funkcjonalności i korzyści dla mieszkańców powiatu	Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania Infrastruktura techniczna na rzecz ochrony środowiska zgodna z normami Unii Europejskiej	„Gminny Program Ochrony Środowiska” - dokument w trakcie przygotowania
2. Poprawa jakości dróg i ulic na terenie Gminy i Miasta Susz			
„Analiza bezpieczeństwa drogowego”	Rozwój infrastruktury, podniesienie jej funkcjonalności i korzyści dla mieszkańców powiatu	Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania	„Analiza bezpieczeństwa drogowego” - dokument w trakcie przygotowania
3. Podniesienie bezpieczeństwa na terenie Gminy i Miasta Susz			
	Poprawa bezpieczeństwa publicznego, stanu zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców	Infrastruktura społeczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu	

4. Poprawa infrastruktury dydaktycznej i sportowej			
„Strategia Rozwoju Edukacji Publicznej, Kultury i Sportu Gminy i Miasta Susz do r. 2009”	Rozwój infrastruktury społecznej Rozwój infrastruktury, podniesienie jej funkcjonalności i korzyści dla mieszkańców powiatu	Infrastruktura społeczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania	
5. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz			
	Rozwój turystyki i kultury wspieranie inicjatyw - podnoszenie atrakcyjności turystycznej powiatu	Turystyka wiodącą dziedziną gospodarki Warmii i Mazur Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu	
6. Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy i Miasta Susz			
„Gminny Program Ochrony Środowiska” „Gminny plan gospodarki odpadami”	Ochrona zasobów naturalnych i wykorzystanie ich dla celów rozwoju społeczno - gospodarczego z zachowaniem walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego	Infrastruktura techniczna zapewniająca bardziej zrównoważony rozwój regionu oraz atrakcyjność zamieszkania	„Gminny Program Ochrony Środowiska” „Gminny plan gospodarki odpadami” - dokumenty w trakcie przygotowania

VI. EFEKTY REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Efekty realizacji Planu Rozwoju Lokalnego w latach 2004 - 2006 w zależności od obszaru problemowego przedstawiają się następująco:

1. Poprawa jakości dróg i ulic na terenie Gminy i Miasta Susz

- przebudowa ok.9. 200 m dróg gminnych
- przebudowa 1. 000 m dróg powiatowych
- wybudowanie ok. 5.500 m² chodników
- wybudowanie ok.6.000 m² ścieżek pieszo - rowerowych

2. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

- podłączenie ok. 70 gospodarstw domowych do sieci wodociągowej
- podłączenie około 220 gospodarstw domowych oraz 5 zakładów do sieci kanalizacyjnej
- przygotowanie ok. 9 hektarów uzbrojonych terenów inwestycyjnych
- rozbudowanie 3 stacji uzdatniania wody

3. Poprawa stanu środowiska naturalnego Gminy i Miasta Susz

- likwidacja 4 zamkniętych oczyszczalni ścieków
- rekultywacja 5 ha po byłych wysypiskach śmieci
- zakup 15 sztuk sprzętu dla ZGK i M .

4. Poprawa infrastruktury dydaktycznej i sportowej

- budowa 1 hali sportowej - Centrum Sportu i Rekreacji
- budowa 2 sal gimnastycznych na terenach wiejskich
- odwodnienie 1 budynku gimnazjum w Suszu

5. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz

- powstanie 1 ścieżki spacerowo - rowerowej
- powstanie 1 punktu informacji turystycznej
- powstanie 1 punktu informacji gospodarczej
- powstanie 1 centrum kształcenia ustawicznego
- utworzenie 1 schroniska młodzieżowego

VII. PLAN FINANSOWY

W tym rozdziale zaprezentowane zostało zestawienie kosztów przeprowadzenia zapisanych w Programie Rozwoju Lokalnego działań. Wskazano w nim źródła finansowania każdego z projektów, w podziale na lata. Obejmuje on lata 2004 - 2006 i jak można zauważyć z analizy tego zestawienia planuje się ogółem inwestycje w wysokości 41.315.720,00 zł, z czego:

29.458.665,00 zł środki unijne

11.732.055,00 zł budżet gminy

125.000 zł inne

Szacunkowy koszt inwestycji na lata 2007 -2013 wynosi 38.400.000,00 złotych.

Jednocześnie nie ujęto w zestawieniu 7 % środków finansowych, które miałyby pochodzić z budżetu państwa jako wsparcie finansowania gminy, ze względu na duże prawdopodobieństwo zmiany wysokości tego wsparcia.

A. Podniesienie jakości infrastruktury technicznej i społecznej do poziomu pozwalającego na zrównoważony rozwój Gminy Susz.

II. Infrastruktura techniczna:

1) Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej:

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	2004		2005		2006	
			Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)
1	Budowa sieci kanalizacyjnej Susz-Emilianowo	955 246	5 000	15 000	233 812	701 434		
2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Januszewo- Ulnowo	855 692	213 923	641 769				
3	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Kamieniec	410 000	150 000		65.000	195.000		
4	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Lubnowy Wielkie	300 000	100 000			200.000		
5	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Bałoszyce	831 030	5 000	15 000	228 469	582 561		
6	Budowa sieci kanalizacyjnej Susz-Bronowo	589 479	20 716	62 149	132 432	374 182		
7	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Nipkowie	150 000					37.500	112.500
8	Budowa sieci kanalizacyjnej- ul. Pieniężnego/Susz	70 000	70 000					

9	Budowa sieci wodociągowej Susz- Bronowo	206 647	7 883	23 648	43 779	131 337		
10	Dozbrojenie sieci wodociągowej na terenie Gminy Susz: Redaki- Babięty Małe Lubnowy Wlk.,Lubnowy Małe Olbrachtówko- Stawiec Kamieniec, Michałowo.	239 956	159 956		40 000		40 000	
11	Budowa sieci wodno- kanalizacyjnej z ulicy Iławskiej do ulicy Piastowskiej	298 500	50 000		248 500			
12	Rozbudowa SUW w Suszu	900 363	314 137	586 226				
13	Rozbudowa SUW w Redakach	1.200.000					300.000	900.000
14	Rozbudowa SUW w Jawtach Małych	450.000			112.500	337.500		
15	Dozbrojenie sieci kanaliz. Na terenie Gminy i Miasta- ul. Wiejska, ul. Leśna; Januszewo, Brusiny, Nipkowie, Różnowo pompowni ul. Boczna	1.465 000	145 000		120 000		300.000	900.000
16	Rekultywacja j. Suskiego- kolektor burzowy wzdłuż zach. linii brzegowej	1.809.410	313 217	939 651	139 136	417 406		
17	Rekultywacja J. Suskiego- spiętrzenie wód jeziora i rekultywacja	1.200.000					300.000	900.000

2) Poprawa jakości dróg i ulic na terenie Gminy i Miasta Susz.

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	2004		2005		2006	
			Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)
1	Przebudowa drogi gminnej Piotrkowo- Strzykowo	841 592	223 106	618 486				
2	Przebudowa drogi gminnej Lubnowy Małe- Pachutki	1.600.000					400.000	1.200.000
3	Przebudowa drogi gminnej Lubnowy Wielkie - Bornice	1 154 001	18 214	54 643	270 286	810 858		
4	Przebudowa drogi gminnej Jakubowo Gałdowo	900.000					225.000	675.000
5	Przebudowa drogi gminnej Różnowo- Michałowi	1.100.000					275.000	825.000
6	Budowa drogi gminnej Babięty Wlk.- Ząbrowo- II etap	450.000			112.500	337.500		
7	Przebudowa ulicy Kraszewskiego	480 000	150 000		82.500	247.500		
8	Przebudowa ulicy Pułaskiego	105 000					26.250	78.750
9	Przebudowa ul. Kochanowskiego	200.000					50.000	150.000
10	Przebudowa ul. Słowackiego	200.000					50.000	150.000

11	Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie Miasta : ul. Piastowska, ul. Słowiańska, ul. Pieniężnego, ul. Iławska, ul. Wyszyńskiego, ul. Leśna, ul. Dworcowa, ul. Prabucka, ul. Koszarowa- zgodnie z opracowaną analizą bezpieczeństwa drogowego	5.000.000	120.000	28.000			1.213.000	3.639.000
12	Budowa ciągów komunikacyjnych na terenie Gminy Susz: Różnowo, Redaki, Olbrachtowo, Ulnowo, Bałoszyce, Jawty Wielkie, Żakowice	280 000	80 000		100 000		100 000	

III. Infrastruktura społeczna:

1) Podniesienie bezpieczeństwa na terenie Gminy Susz

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	2004		2005		2006	
			Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)
1	Budowa systemu monitoringu na terenie Miasta	120 000	20 000		20 000	80 000		

2) Poprawa infrastruktury dydaktycznej i sportowej:

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	2004		2005		2006	
			Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)
1	Budowa Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu	9 622 685 000	393 449	1 180 348	1 226 969	3 680 907	785 253	2 355 759
2	Budowa sali gimnastycznej w Jawtach Wielkich	1 220 000	20 000				300 000	900 000
3	Budowa sali gimnastycznej w Babiętach	1 220 000	20 000				300 000	900 000
4	Odwodnienie budynku Gimnazjum w Suszu	250 000	125 000	125 000				

B. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej w Gminy i Miasta Susz.

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	2004		2005		2006	
			Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)
1	Budowa ścieżki spacerowo-rowerowej wokół jeziora Suskiego- etap I	1 800 000					450 000	1 350 000
2	Utworzenie punktu informacji turystycznej działającej w ramach LOT	50 000					12 500	37 500

3	Utworzenie punktu informacji gospodarczej na bazie GCI	30 000					7 500	22 500
4	Utworzenie centrum kształcenia dla osób bezrobotnych	50 000					12 500	37 500
5	Utworzenie w Suszu schroniska młodzieżowego	200 000					50 000	150 000
6	Wymiana oświetlenia na terenie Gminy i Miasta Susz	385 000	35 000		50 000		75 000	225 000

C. Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy i Miasta Susz:

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Łączne nakłady finansowe	2004		2005		2006	
			Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)	Środki własne	Środki z zewnątrz (Fundusze Strukturalne)
1	Likwidacja zamkniętych oczyszczalni ścieków (Bałoszyce, Ulnowo, Dąbrówka, Kamieniec)	1 200 000					300 000	900 000
2	Rekultywacja gruntów bo byłych wysypiskach śmieci	200 000					50 000	150 000
3	Doposażenie ZGK w sprzęt służący zbiórce odpadów komunalnych.	700 000			200 000		125 000	375 000
4	Zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w Suszu	1100 000			275 000	825 000		

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Monitoring i ocena programu rozwoju lokalnego polega na dokonywaniu okresowej oceny stopnia realizacji działań zapisanych w tym dokumencie i wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na realizację tegoż programu. Do monitoringu i ewaluacji programu rozwoju lokalnego zobowiązuje się Urząd Miejski w Suszu.

Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostaje rozwiązany problem dezaktualizacji założeń programu wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników mogących deformować zasadność podejmowanych działań wynikających z planu rozwoju lokalnego.

Oprócz modyfikacji zadań w trakcie ich realizacji istnieje możliwość tworzenia dodatkowych kart projektów, które będą wpisywać się w wyznaczone cele operacyjne. W ten sposób program rozwoju może się rozwijać wraz z rozwojem społecznym i gospodarczym Susza. Samorząd pozostaje jedynie zobowiązany do zatwierdzenia drogą uchwały zmian w zapisach planu.

8.1. System monitorowania programu rozwoju lokalnego

Monitoring, czyli śledzenie realizacji programu odbywać się będzie na poziomie oceny realizacji poszczególnych zadań.

- Każdy projekt posiadać będzie *kartę ewaluacji realizacji projektu*. Karta ewaluacji powinna zawierać planowane efekty realizacji w postaci wskaźników ilościowych takich jak: czas realizacji, liczba osób korzystających, planowane efekty inwestycyjne itp. Jednocześnie jednostka koordynująca odpowiedzialna za realizację zadania opracowuje na własny użytek terminy zbierania informacji niezbędnych do wypełniania karty ewaluacji.
- Bieżąca ocena powinna pozwolić na natychmiastowe dostosowywanie działań lub ich elementów do zmieniających się warunków zewnętrznych (zmiana partnerów, inne źródła finansowania, zmiana zadań)
- Odpowiedzialność za prowadzenie procedury monitoringu spoczywa na jednostkach koordynujących odpowiednie zadania
- Jednostki koordynujące są odpowiedzialne za przygotowywanie kart ewaluacji realizacji projektu

- Jednostka koordynująca będzie przedstawiać Burmistrzowi i Radzie stopień rozbieżności pomiędzy efektami zaplanowanymi a osiągniętymi
- Proponuje się, aby bieżąca ocena realizacji była dokonywana w okresie nie rzadszym niż rocznym

KARTA EWALUACJI REALIZACJI PROJEKTU

Cel operacyjny:	
Zadanie:	
Podjęmowane działania w celu realizacji zadania:	
Efekty (mierniki osiągnięcia zakładanego celu):	
Stopień rozbieżności pomiędzy efektami zakładanymi a osiągniętymi:	
Napotkane problemy w trakcie realizacji zadania:	
Proponowana modyfikacja zadania:	
Dalsze finansowanie:	
Data przeprowadzenia ewaluacji:	

8.2. Sposoby oceny programu rozwoju lokalnego

Ocena planu rozwoju lokalnego powinna polegać na badaniu przyczyn rozbieżności między zaplanowanymi efektami a rzeczywistymi (na podstawie kart ewaluacji realizacji projektu) z jednoczesnym płynnym wprowadzaniem tych zmian, które mają na celu dostosowanie programu (i działań zawartych w nim) do określonych wymagań (zmieniających się potrzeb i warunków).

Oceny dokonywać się będzie poprzez:

- Analizę poszczególnych kart ewaluacji realizacji zadań i bieżące reagowanie na zmieniające się warunki - dokonywać będzie tego jednostka koordynująca.
- Okresowy przegląd realizacji zadań na sesjach Rady (2 razy do roku).
- Uwzględnienie zmiany warunków zewnętrznych i potrzeb rozwojowych Gminy i Miasta Susz.

8.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym

W celu zwiększenia efektywności realizowanych działań niezbędna jest dobra współpraca między sektorem publicznym i prywatnym. Cel ten osiągnięty zostanie poprzez uczestniczenie w Lokalnej Organizacji Turystycznej, stanowiącej naturalne miejsce spotkań prywatnych gestorów bazy turystycznej oraz samorządowców. Kolejnym sposobem pozwalającym na większe zacieśnienie współpracy sektora publicznego i sektora prywatnego jest funkcjonowanie punktu informacji gospodarczej. Kontakty mniej formalne mogą przyczynić się do lepszej współpracy i do lepszego zrozumienia wzajemnych potrzeb.

8.4. Public relations planu rozwoju lokalnego

Realizacja zadań zawartych w planie rozwoju lokalnego wymaga do swej realizacji akceptacji społecznej. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że również skuteczność działań zapisanych w tym dokumencie zależy w dużym stopniu od nastawienia społeczności lokalnej do proponowanych zadań.

W związku z tym public relations programu rozwoju lokalnego powinien w przystępny sposób prezentować:

- powody podjęcia działań,
- spodziewane rezultaty,
- zalety wybranych wariantów działania.

Proponuje się utworzenie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego udzielającego rzetelnych informacji na temat Planu Rozwoju Lokalnego.

Proponuje się również rozdystrybuowanie danych o PRL poprzez prasę, radio, internet, specjalnie przygotowane broszury. Skuteczne wydają się spotkania z grupami docelowych odbiorców określonych działań.

W rezultacie otrzymane zostać powinny przede wszystkim następujące cele: zainteresowanie realizacją działań (kontrola społeczna), ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między instytucją wdrażającą działanie a odbiorcami projektu a także polepszenie społecznego stosunku do działań.

8.5. Ogólne informacje o ewaluacji

8.5.1. Definicja ewaluacji i jej miejsce w cyklu zarządzania projektem

Ewaluacja jest integralnym elementem tzw. Cyklu Zarządzania Projektem. By móc mówić o ewaluacji należy poznać, czym jest projekt i jakie są jego kolejne etapy.

Projekt i etapy jego realizacji.

Projekt jest to ekonomicznie niepodzielna seria prac, spełniających ściśle określoną funkcję techniczną i posiadających jasno określone cele ogólne i bezpośrednie. Na projekt składają się określone zadania, w ramach, których wykonywane są określone czynności, w zdefiniowanej sekwencji czasowej.

Etap projektu jest technicznie i finansowo niezależny i cechuje się własną efektywnością.

Grupą projektów są projekty, które spełniają następujące warunki:

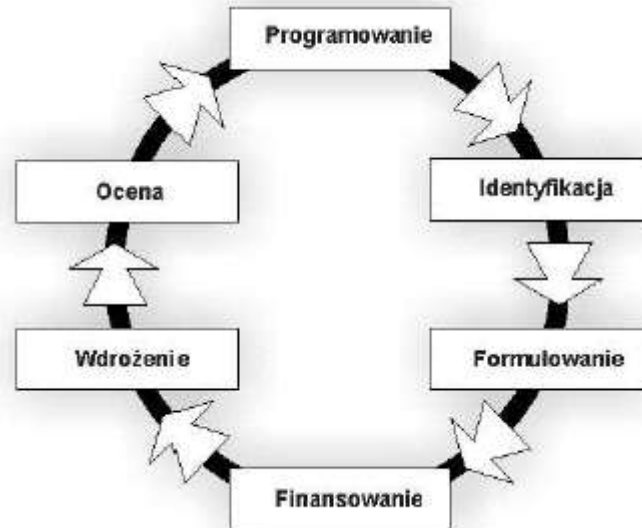
- .. są ulokowane na tym samym obszarze lub usytuowane wzdłuż tego samego korytarza transportowego;
- .. wchodzi w skład ogólnego planu dla danego obszaru lub korytarza transportowego; są nadzorowane przez tę samą instytucję, która odpowiada za ich koordynację i monitorowanie.

Główne fazy cyklu projektowego wg UE (rys. 1)

- .. programowanie**
- .. identyfikacja**
- .. formułowanie**
- .. finansowanie**

- .. wdrożenie
- .. ocena

Główne fazy cyklu projektowego wg UE (rys. 1)

Programowanie

Programowanie jest to punkt wyjścia w procesie realizacji projektu. Na podstawie analizy możliwości i zagrożeń identyfikuje się ogólne grupy projektów, których realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji w jakimś zakresie na danym obszarze.

Programowanie przeprowadza się w oparciu o:

- .. analizę priorytetów danej społeczności lokalnej
- .. informacje zawarte w strategiach rozwoju (wojewódzkie, lokalne), dokumentach programowych państwa (np. NPR i programy operacyjne)

Rezultatami w etapie „Programowanie” powinno być:

- .. wstępne wyłonienie propozycji projektów, których wykonanie przyczyni się do zaspokojenia najpilniejszych potrzeb podmiotów zamierzających zrealizować projekt (np. samorządu, organizacji gospodarczej).

Identyfikacja

Identyfikacja jest to przegląd zgłoszonych propozycji i przeprowadzenie ich preselekcji według przyjętych kryteriów.

.. Efekt - wskazuje się te projekty, dla których powinny zostać sporządzone dokładniejsze analizy i studia weryfikujące celowość ich realizacji. Tu powinno się otrzymać odpowiedź na takie np. pytania, czy w gminie konieczna jest budowa nowej oczyszczalni ścieków, czy wystarczy modernizować istniejące urządzenie, etc.
W tej fazie określa się też zakres projektu, czyli wszystkie działania, które muszą zostać zrealizowane, aby osiągnąć zakładane cele.

Rezultatami w etapie „Identyfikacja” powinno być:

- .. opracowanie wstępnego studium wykonalności projektu (pre - feasibility study)
- .. dokonanie wyboru optymalnego wariantu realizacji, dla którego zostanie sporządzona szczegółowa analiza w formie ostatecznego studium wykonalności projektu.

Formułowanie

Projekty, które zostały zidentyfikowane poprzednim etapem, są szczegółowo analizowane pod kątem efektywności ich realizacji, w szczególności technicznej i finansowej. Na tym etapie sporządzany jest także wstępny montaż finansowy projektu.

Rezultatami w etapie „Formułowanie” powinno być:

- .. ostateczne studium wykonalności projektu,
- .. ocena (raport) oddziaływania na środowisko
- .. podjęcie decyzji o przygotowaniu wszystkich dokumentów niezbędnych do realizacji projektu, w tym w szczególności wypełnienie wstępnych wniosków o dofinansowanie (np. karta projektu) i przedłożenie ich do instytucji zarządzających programami i funduszem.

Finansowanie

Przedłożone wstępne wnioski są weryfikowane pod względem formalnym przez instytucje finansujące. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wnioskodawcy wypełniają wnioski główne (ostateczne).

Następnie podejmowana jest decyzja dotycząca zakresu współfinansowania projektu ze strony instytucji udzielających wsparcia finansowego. W dalszej kolejności podpisywane są umowy oraz sporządzany jest końcowy montaż finansowy projektu.

Rezultatami w etapie „Finansowanie ” powinno być:

- .. sporządzenie wniosku głównego o dofinansowanie projektu

- .. podjęcie przez instytucje finansujące decyzji co do współfinansowania projektu
- .. „domknięcie” montażu finansowego (np. poprzez uzyskanie kredytu bankowego)
- .. zawarcie odpowiednich umów i porozumień.

Wdrożenie

Wdrożenie jest to uruchomienie procedur, w wyniku, których projekt zostanie zakończony.

W przypadku projektów inwestycyjnych wyróżnia się:

- . wykonanie podkładów geodezyjnych
- .. opracowanie dokumentacji technicznej
- .. dokonanie wymaganych uzgodnień i uzyskanie wszystkich pozwoleń administracyjnych wymaganych prawem
- .. przygotowanie dokumentacji przetargowej i przeprowadzenie przetargu na inżyniera projektu i wykonawcę projektu
- . wyłonienie inżyniera i wykonawcy projektu

- . nadzór nad wykonaniem
- . usługi i roboty realizacyjne
- . oddanie obiektu do użytkowania.

Wdrożenie

W trakcie wdrażania projektu prowadzony jest ciągły jego monitoring, czyli obserwacja, interpretacja i analiza wszystkich prowadzonych czynności, tak w aspekcie materialnym, jak finansowym. Celem monitoringu jest zakończenie wszystkich działań zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem rzeczowo - finansowym projektu. Efektem monitoringu są raporty z postępu prac sporządzane w określonej sekwencji czasowej.

Rezultatami w etapie „Wdrożenie” powinno być:

- sporządzenie specyfikacji istotnych warunków zamówienia
- podpisanie umów z wykonawcami wyłoniętymi w drodze postępowania przetargowego, w tym z inżynierem projektu
- wykonanie przewidzianych w projekcie usług i robot
- sporządzenie raportów okresowych

Ocena

W tej fazie porównuje się zgodność otrzymanych rezultatów z założeniami przyjętymi na etapie programowania i identyfikacji oraz

poziom osiągnięcia przewidywanych celów bezpośrednich i ogólnych projektu. Ewaluacja ex-post („obiektywna ocena zakończonego projektu lub programu”)

Rezultatami w etapie „Ocena” powinny być:

- .. końcowy raport oceniający zrealizowany projekt
- .. odbiór wykonanych prac.

8.5.2. Kryteria ewaluacyjne:

Wspomniane wcześniej pytania ewaluacyjne szereguje się według kryteriów ewaluacyjnych. Zależnie od rodzaju kryterium porównywane są różne fazy z cyklu życia projektu. Wyróżniamy następujące kryteria ewaluacyjne:

- - **Kryterium odpowiedniości** – jest *możliwością porównania zgodności przyjętych celów programowych z faktycznymi potrzebami i problemami* występującymi w danym regionie lub sektorze i związana jest przede wszystkim z oceną wstępną programu
- **Kryterium efektywności** – porównuje *ilość i jakość zasobów* (finansowych, ludzkich, itp.) zaangażowanych podczas realizacji programu z faktycznymi **osiągnięciami** na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania
- **Kryterium skuteczności**– pozwala określić, *czy cele zdefiniowane na etapie projektowania zostały osiągnięte*. Faktyczne osiągnięcia programu określa się na zasadzie porównania produktu, rezultatu i oddziaływania z założeniami przyjętymi w dokumentach programowych.
- **Kryterium trwałości** – określa *czy efekty zakończenia programu będą trwać* w perspektywie średnio i długoterminowej po zakończeniu finansowania programu